

MEMORIE VAN TOELICHTING BIJ HET DECREET HOUDENDE HET STIMULEREN VAN EEN KWALITATIEF EN INTEGRAAL LOKAAL CULTUURBELEID

1. Ter inleiding

Het Vlaams cultuurbeleid, dat verschillende domeinen omvat, wordt momenteel door een veelvoud van decreten geregeld. Dit heeft tot gevolg dat de verschillende cultuurbeleid domeinen op lokaal vlak meestal apart worden bekeken en niet als onderdelen van één cultuurbeleid. Het ontbreken van een geïntegreerd cultuurbeleid en van een algemene visie resulteert meestal in een gefragmenteerd beleid en een gebrek aan doelmatigheid. Dit decreet wil de gemeenten stimuleren om een integraal cultuurbeleid te voeren. Daartoe worden een aantal tools aangereikt die een betere afstemming van de werking van cultuurcentra, openbare bibliotheken, ondersteuning van het verenigingsleven en andere beleidsinspanningen mogelijk maakt en de kwaliteit van het gemeentelijk cultuurbeleid ten goede zal komen. Daarnaast wil dit decreet intergemeentelijke culturele samenwerking mogelijk maken voor wat betreft het bibliotheekwerk, het op elkaar afstemmen van het cultureel aanbod en de cultuurcommunicatie naar de bevolking.

Tenslotte wordt het overleg en de advisering van het gemeentelijk cultuurbeleid in dit decreet geregeld, ter vervanging van het decreet van 24 juli 1991 betreffende raden voor Cultuurbeleid dat wordt opgeheven.

Met dit decreet wordt ook tegemoet gekomen aan de resolutie van het Vlaams Parlement van 12 november 1998 betreffende de evaluatie van het bibliotheekdecreet van 19 juni 1978 en betreffende de krachtlijnen voor een herziening van de regelgeving van het openbaar bibliotheekwezen in Vlaanderen.

2. Historiek

2.1. Algemeen cultuurbeleid

Het gemeentelijk cultuurbeleid is tot op heden nooit op integrale wijze voorwerp geweest van het Vlaams cultuurbeleid, in tegenstelling tot het jeugdwerk en de sport. Enkel de gemeentelijke advisering en het overleg waren geregeld via het decreet voor de raden voor Cultuurbeleid. Dit decreet poneert een uniform van advisering, volgens een structuur en procedure die gelijk is voor alle gemeenten. In vele gemeenten heeft de advisering een meerwaarde betekend, maar in tal van gemeenten zijn de structuren en de werking ondertussen verstard en niet meer mee geëvolueerd met de noden. Het gemeentelijke niveau heeft in de loop van de voorbije decennia wel steeds meer aandacht besteed aan het cultuurbeleid. Dit is echter niet gelijkmatig gebeurd over Vlaanderen en Brussel, mede veroorzaakt door de sectorale regelgeving van de Vlaamse overheid. De verschillen tussen gelijkaardige gemeenten zijn dikwijls zeer groot.

2.2. Cultuurcentra

Zoals reeds gesteld worden de cultuurcentra nu erkend en gesubsidieerd door een afzonderlijk decreet (van 24 juli 1991 betreffende de erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige cultuurcentra die het culturele leven in de Vlaamse Gemeenschap bevorderen). Na 9 jaar toepassing wil het beleid, rekening houdend met het veranderd cultureel landschap en met de herdefiniëring van de rol van de steden, de regelgeving evalueren en de opdrachten van de cultuurcentra bijsturen.

In het bijzonder rijke cultureel landschap van Vlaanderen nemen de cultuurcentra een prominente plaats in. Het cultuurbeleid van de voorbije jaren bracht een sterke groei van het aantal cultuurcentra in Vlaanderen teweeg. Dit gebeurde echter niet planmatig. In sommige streken stellen we een sterke concentratie van cultuurcentra vast, terwijl op andere plaatsen er vrijwel geen erkende culturele infrastructuur aanwezig is. Het gevolg van deze enorme groei was dat het haast onmogelijk werd om met de beperkte middelen nog nieuwe centra toe te laten. Dit leidde in 1998 tot een erkenningstop in afwachting van een nieuwe regelgeving. De erkenning in de basiscategorie, categorie plus I of II en de daaraan verbonden subsidiëring gebeurde op basis van de infrastructuur van het cultuurcentrum, het inwonertal van de gemeente en, in beperkte mate, de werking die het cultuurcentrum ontplooidde. Dat had tot gevolg dat alle cultuurcentra binnen eenzelfde categorie dezelfde subsidie ontvingen, ongeacht de grootte van de werking en de uitstraling die deze centra hadden. Er was bijgevolg nood aan meer diversiteit in de subsidiëring en aan een groter evenwicht tussen de kwantitatieve en inhoudelijke normen.

2.3. Openbaar bibliotheekwerk

In de periode 1921-1978 kregen de openbare bibliotheken (toen nog bestempeld als openbare lectuurvoorziening) in België voor het eerst een wettelijke regeling door de wet van 17 oktober 1921 en verschillende uitvoeringsbesluiten die in de loop der jaren werden gepubliceerd. Deze wet, beter bekend als de wet Destrée, leidde tot de oprichting van honderden kleine bibliotheken, meestal met een privaatrechtelijk statuut, en bijna altijd met een duidelijke ideologische of filosofische inslag. De slagkracht was meestal beperkt door de zeer beperkte financiële ondersteuning vanwege de verschillende overheden en dit ondanks de grote inzet van vele vrijwillige medewerkers.

De ontwikkeling van het openbare bibliotheekwezen verliep in de daaropvolgende decennia dan ook verder zeer traag en ongestructureerd. Een keerpunt betekende de grondwetsherziening van 1970 die de culturele materies - en dus ook het openbaar bibliotheekwerk - tot een bevoegdheid van de gemeenschappen maakte, en inzake openbare bibliotheken uiteindelijk resulteerde in het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk. Dit decreet heeft ongetwijfeld gezorgd voor een omwenteling in het bibliotheeklandschap.

Als unicum binnen de cultuursector kreeg elke Vlaamse gemeente de verplichting opgelegd een openbare bibliotheek op te richten en in stand te houden, op basis van strenge erkenningvoorwaarden. De bibliotheek werd een openbare dienst, waardoor ook de ideologische verzuiling verdween.

De financiële inspanningen voor de gemeenten waren zeer aanzienlijk en absoluut niet meer te vergelijken met de periode van vóór 1978. Vanuit de Vlaamse Gemeenschap en in mindere mate de provincies werd echter voorzien in een financiële ondersteuning die momenteel ongeveer 40% van de totale gemeentelijke uitgaven dekt met betrekking tot de bibliotheek.

Anno 2000 beschikt vrijwel elke Vlaamse gemeente over een eigen bibliotheekvoorziening, dikwijls nog met bijkomende filialen en uitleenposten, meestal gehuisvest in een moderne en aangepaste infrastructuur met ruime openingsuren. Het decreet zorgde ook voor een doorgedreven professionalisering, zowel naar statuut als inhoudelijk (specifieke bekwaamheidsbewijzen). De ruime collecties, met groeiende aandacht voor niet-gedrukte materialen, en het gebruik van moderne technologie zorgden voor een sterke toename van het aantal leners (van 15,8% van de Vlaamse bevolking in 1977, naar 27,3% in 1999) en een even sterke toename van het aantal ontleningen (van 24,8 miljoen in 1977 naar 52 miljoen in 1999).

3. Algemene doelstellingen

Dit decreet zorgt voor een sterke vereenvoudiging van de regelgeving en erkent het gemeentelijke bestuursniveau in de sturing van het cultuurbeleid. Dit sluit aan bij het regeerakkoord.

Dit decreet wil de volgende doelstellingen realiseren:

1. een integraal cultuurbeleid op gemeentelijk vlak stimuleren; daartoe krijgen gemeentebesturen een grote beleidsruimte en worden ze geresponsabiliseerd voor hun cultuurbeleid;
2. kwaliteitsbevorderend werken door dynamiek en vernieuwing los te maken;
3. de aandacht voor cultuurbeleid op gemeentelijk vlak vergroten;
4. de cultuurcentra een duidelijke plaats geven in het culturele landschap met het oog op het spreiden van de cultuur, het bevorderen van de gemeenschapsvorming en het bevorderen van de cultuurparticipatie;
5. de taken van de openbare bibliotheek actualiseren;
6. een aanzet geven tot intergemeentelijke samenwerking;

4. Toelichting van de algemene doelstellingen

4.1 Een integraal gemeentelijk cultuurbeleid

Dit decreet wil stimulerend werken naar gemeenten. Als de gemeente voldoet aan een aantal randvoorwaarden krijgt ze wel de kans om haar cultuurbeleid beter te ondersteunen en haar beleid zowel wat betreft de creatie van cultuur als de presentatie (spreiding), de zorg om het erfgoed, de competentieverhoging en de gemeenschapsvorming maximaal te ontwikkelen en de delen ervan op elkaar af te stemmen, vertrekkende vanuit één visie. Zo zal de gemeente haar voorwaardenscheppend beleid verder kunnen ontwikkelen en kunnen werken aan voorzieningen (o.m. bibliotheek, cultuurcentrum, culturele basisinfrastructuur). Ze zal als coördinator optreden en particulier initiatief kansen geven. In dit alles zal ze rekening houden met de plaatselijke realiteit en de aanwezigheid van voorzieningen, professionele kunstenaars, verenigingen, amateurkunstengroepen, jongeren, enz... De gemeente kan aldus werken aan kwaliteit, vernieuwing, ontsluiting en aan de verhoging van de culturele participatie.

In alle gemeenten zijn de bibliotheken belangrijke actoren bij de vormgeving en de uitvoering van dit gemeentelijk cultuurbeleid. Hun werking moet dan ook afgestemd worden op de andere culturele actoren in de gemeente. Verbonden met andere actoren uit het cultureel gebeuren is de openbare bibliotheek in de lokale samenleving een belangrijk onderdeel van het sociale, het culturele, en het educatieve gebeuren. Het loslaten van een al te stringente regelgeving geeft de gemeenten ook de kans om hun bibliotheek meer af te stemmen op de lokale situatie. Het decreet van 1978 voorzorg in een uiterst gedetailleerde normering, wat ongetwijfeld bijgedragen heeft tot het realiseren van de noodzakelijke evolutie in het bibliotheeklandschap. Meer dan twintig jaar later moeten we echter vaststellen dat de stringente regelgeving dikwijls contraproductief werkt en ook als betuttelend wordt ervaren. Talrijke regels zijn zeker overbodig geworden, ook al omdat de bibliotheken nu geleid worden door specialisten die de nodige deskundigheid kunnen inbrengen. Hun kennis en ervaring is een voldoende basis om een geheel van moderne openbare bibliotheken op te enten.

Vooraf in de grotere gemeenten en steden spelen cultuurcentra een zeer belangrijke rol in de vormgeving en de uitvoering van het gemeentelijk cultuurbeleid. De werking van het centrum zal dan ook afgestemd zijn op de andere culturele actoren in de streek.

Het moet dan ook mogelijk zijn dat bepaalde taken gedeeld worden met andere actoren uit de gemeente, zoals bijvoorbeeld gezamenlijke promotie (medewerkers), gezamenlijke educatieve en toeleidende activiteiten, enz.

De Vlaamse gemeenschap zal de gemeente voor de uitvoering van haar integraal cultuurbeleid een maximale verantwoordelijkheid geven. Er wordt wel een evaluatiemoment voorzien waarop de Vlaamse Gemeenschap vanuit haar stimulerende rol het cultuurbeleid samen met de gemeente zal evalueren. Uitgangspunt daarbij zijn de door de gemeente vooropgestelde beleidsdoelstellingen en resultaatsindicatoren.

4.2 Een kwalitatief gemeentelijk cultuurbeleid

Ter ondersteuning van een kwalitatief cultuurbeleid zorgt dit decreet ervoor dat de gemeente deskundigheid kan aantrekken en dat alle actoren worden betrokken bij het tot stand komen en het uitvoeren van het cultuurbeleid.

4.3. De aandacht voor cultuurbeleid op gemeentelijk vlak vergroten

Het invoeren van beleidsplanning, met bijzondere aandacht voor de procesmatige facetten en het bespreken en goedkeuren van het plan door de adviesorganen, de beheersorganen van de gemeentelijke culturele instellingen, het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad, zal tot gevolg hebben dat cultuur als beleidsmaterie meer aandacht kan krijgen. Dit is in het verleden reeds gebeurd voor het lokaal jeugdwerk, en niet zonder succes.

4.4. De cultuurcentra herpositioneren

De hoofdopdrachten van de cultuurcentra worden actueler omschreven: presentatie van kunst en cultuur (spreiding), gemeenschapsvorming en bevorderen van de cultuurparticipatie. Ze worden verder in deze memorie uitgewerkt.

Cultuurcentra hebben een streekgerichte opdracht. Ze werken voor een publiek uit een ruim verzorgingsgebied.

4.5. De taken van de openbare bibliotheek actualiseren

De informatiemaatschappij - het begrip was waarschijnlijk geen uitgangspunt voor de decreetgever in 1978 - is ondertussen steeds meer een realiteit geworden.

In onze samenleving is het participeren aan welvaart, welzijn en maatschappelijk gebeuren onlosmakelijk verbonden met het kunnen beschikken over én het adequaat kunnen omgaan met informatie en kennis. In deze maatschappij moet iedereen toegang hebben tot informatie en kennis, zoniet ontstaat er een sociale kloof.

De openbare bibliotheek is een medium dat als geen ander deze brede toegankelijkheid kan waarborgen.

De voortschrijdende technologische ontwikkelingen die hiermee gepaard gaan, plaatsen de openbare bibliotheek voor ingrijpende veranderingen, niet in het minst inzake de dienstverlening naar de gebruiker. Meer en meer moet de bibliotheek de gebruiker helpen structuur aan te brengen in de enorme hoeveelheid informatie. De bibliotheek wordt geconfronteerd met moeilijk te beantwoorden vragen, zoals daar zijn: wat moet nog fysiek aanwezig blijven in de bibliotheek, wat kan virtueel (digitaal) via netwerken worden beschikbaar gesteld, in hoeverre kan de bibliotheek inspelen op een groeiende vraag van gebruikers om informatie van thuis of kantoor te kunnen oproepen, enz.

Bij deze taakomschrijving wordt in het decreet geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende functies die de bibliotheek heeft (informatie, educatie, recreatie en ontwikkeling).

De belangrijkste taken liggen op het vlak van informatiebemiddeling en cultuurspreiding, aangevuld met de zorg om het documentair erfgoed en het bevorderen van de ontmoeting.

Het gaat om onder meer (de opsomming is niet exhaustief noch limitatief):

- het opbouwen en ontsluiten van collecties zoals geschreven teksten, audiovisuele materialen en digitale informatiebestanden die actueel, pluriform en representatief zijn voor het veld van kennis en cultuur;
- het geven van inlichtingen aan gebruikers uit en over deze collecties, het bieden van mogelijkheden tot het ter plaatse raadplegen van deze collecties en het uitlenen van materialen uit deze collecties;
- het verwijzen naar andere (bibliotheek)voorzieningen indien materialen niet uit eigen collectie verstrekt kan worden;
- het bieden van hulp en advies aan gebruikers bij bibliotheek- en informatiegebruik;
- kwalitatieve, snelle en gebruikersvriendelijke dienstverlening;
- speciale aandacht voor achtergestelde groepen op cultureel, educatief en sociaal-economisch gebied (bijv. laaggeschoolden, gehandicapten, allochtonen);
- vraagontwikkeling: nieuwe thema's formuleren, latente behoeften signaleren;
- bevorderen van culturele diversiteit en pluriforme informatie: dit slaat zowel op de informatie en de literatuur die wordt aangeboden, als op het doelpubliek van de bibliotheek. Het begrip pluriforme informatie slaat op het aanbieden van een brede waaier;
- toegang bieden tot zoveel mogelijk gegevensbestanden zodat informatie ter beschikking komt die anders niet bereikbaar is voor grote categorieën van de bevolking;
- overheidsinformatie van alle bestuursniveaus voor iedereen ter beschikking stellen;
- publieksinformatie ter beschikking stellen (informatie van belang op cultureel, educatief en maatschappelijk gebied);
- bevorderen van cultuurparticipatie en -educatie, zo mogelijk in samenwerking met andere culturele instellingen;
- samenwerking met het onderwijs (bijv. leveren van educatieve materialen, begeleiden van leerlingen) en andere netwerken;
- speciale aandacht voor de bibliotheek als belangrijke actor in het kader van levenslang leren;
- leesbevordering: meewerken en ontplooiën van leescultuurinitiatieven;
- het bewaren en overdragen van documentaire erfgoed voor de komende generaties
- het bevorderen van ontmoeting en contact tussen de gebruikers.

4.6. Een aanzet geven tot intergemeentelijke samenwerking

Dit decreet voorziet verschillende vormen van intergemeentelijke samenwerking.

Twee of meer (kleinere) gemeenten kunnen samenwerken samen om één gezamenlijk cultuurbeleidsplan te maken en uit te voeren. Ze hebben één cultuurbeleidcoördinator en vallen onder de gewone regeling.

Daarnaast voorziet dit decreet in een aanvullende gemeentelijke samenwerking: minimum zes aangrenzende gemeenten kunnen een projectvereniging oprichten in functie van een afstemming van het cultureel aanbod en de culturele communicatie. Om deze tweede vorm van samenwerking te bevorderen zal de Vlaamse Gemeenschap ze extra ondersteunen. Het samenwerkingsverband dient daartoe een gezamenlijke cultuurnota op te maken. Elke deelnemende gemeente moet ook een eigen financiële inbreng doen in het samenwerkingsverband.

Voor de bovengemeentelijke samenwerking in de bibliotheeksector worden de provinciebesturen geresponsabiliseerd. Ze zullen in samenwerking met de gemeentebesturen (ondermeer de centrumgemeenten) deze taak uitbouwen.

Voor de bibliotheeksector is samenwerking meer dan ooit noodzakelijk. De individuele bibliotheek is onvoldoende gewapend om voor alle uitdagingen passende oplossingen te vinden. De toenemende complexiteit van het bibliotheekwerk en de groeiende impact van nieuwe informatiedragers dwingen de bibliotheeksector hoe dan ook tot een rationele inzet van mensen en middelen. De uitgebreidheid en de diversiteit van de Vlaamse bibliotheken - van zeer grote bibliotheken tot zeer kleine entiteiten - vereist goede instrumenten, opdat elke Vlaming toegang heeft tot een maximaal aanbod en een goede dienstverlening. Bij de uitbouw van de samenwerking moet de gebruiker centraal staan.

5. De grote lijnen van dit decreet

5.1 Alle gemeenten komen in aanmerking

5.1.1. Verplichtend gedeelte voor elke gemeente

Twee onderdelen van dit decreet hebben een verplichtend karakter:

- elke gemeente moet een openbare bibliotheek inrichten, eventueel in samenwerking met een andere gemeente;
- elke gemeente moet adviesorganen voor cultuur (her)oprichten.

De verplichting geldt voor alle Vlaamse gemeenten. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt deze verplichtingen niet. Maar de organisatie van een openbare bibliotheek en de oprichting van adviesorganen voor cultuur zijn er wel mogelijk en worden door dit decreet gestimuleerd, zowel voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) als voor de Brusselse gemeenten.

5.1.2. Facultatief gedeelte: subsidies voor het algemeen cultuurbeleid

De andere onderdelen zijn niet verplicht. Alle gemeenten kunnen onder bepaalde voorwaarden instappen in het gemeentelijk cultuurbeleid en er subsidies voor ontvangen. De voorwaarden zijn:

- binnen het jaar een cultuurbeleidsplan opmaken;
- een cultuurbeleidcoördinator aanstellen en in dienst hebben;
- over een cultuurcentrum of een gemeenschapscentrum beschikken;
- particuliere culturele verenigingen en instellingen ondersteunen via een subsidiereglement of het gratis ter beschikking stellen van culturele infrastructuur.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan de VGC een beleidsplan indienen voor het ganse gewest. De Brusselse gemeentebesturen kunnen eveneens een beleidsplan indienen, doch dit moet afgestemd zijn op het plan van de VGC.

5.1.3. Voor grote gemeenten en steden: subsidies voor het cultuurcentrum

De subsidiëring voor cultuurcentra is beperkt tot de steden en gemeenten met een centrumfunctie. De steden krijgen een prioritaire rol inzake cultuurspreiding. De categorie-indeling wordt verruimd en afhankelijk gemaakt van de schaal en de uitstraling van elke gemeente. Daarvoor wordt de stedelijke hiërarchie gebruikt. Hoe groter de centrumfunctie van de betrokken stad, hoe meer de subsidie kan bedragen.

Dit decreet beoogt namelijk een planmatige spreiding van de cultuurcentra. Daarnaast streeft het naar een herprofilering zowel van de sector als van de afzonderlijke centra ten opzichte van elkaar. Het beleid inzake cultuurcentra streeft niet naar meer programma-aanbod, maar naar een betere omkadering van het aanbod. Cultuurcentra kunnen zich op verschillende

manieren ontwikkelen en profileren. Dit kan zowel gebeuren via een specialisatie van het aanbod als via de bijzondere infrastructuur waarmee het centrum een aparte positie in het culturele veld inneemt.

Om een nieuwe ordening in de cultuurcentra aan te brengen, hebben we gebruik gemaakt van een set van elementen.

De basis is de indeling van steden, gebaseerd op de "Hiërarchie van de stedelijke kernen in Vlaanderen" van prof. E. Van Hecke, een studie gemaakt in opdracht van de Vlaamse regering.¹ Prof. Van Hecke beschrijft stedelijkheid op basis van de volgende acht functies: detailhandel, cultuur, overheidsfuncties, sport, recreatie en horeca, diensten met loketfunctie, medische, maatschappelijke en sociale zorg, onderwijs en verkeersfunctie. Voor de beschrijving van de functie cultuur werden de volgende indicatoren gebruikt: academies, bioscopen, cultuurcentra, concertzalen en schouwburgen, musea en monumentenzorg. Door onder andere de hoogst scorende functie per gemeente weg te laten, verkrijgt hij een rangschikking van 88 gemeenten. Deze deelt hij verder op in categorieën.

In het onderzoek "Cultuurspreiding in Vlaanderen" van Jan Colpaert en Miek De Kepper² wordt de rangschikking van Van Hecke vergeleken met hun rangschikking op basis van het gesubsidieerde podiumaanbod. De correlatiecoëfficiënt tussen beide rangordes bedraagt 0,48. Dit wijst op een duidelijk verband tussen beide rangschikkingen.

Colpaert en De Kepper definiëren drie factoren die het podiumgebeuren beïnvloeden: het aantal inwoners van de gemeenten, de stedelijkheid - ze bedoelen de samenhang van functies zoals gehanteerd in het onderzoek van Van Hecke - en de aanwezige infrastructuur. Deze drie factoren zijn onderling afhankelijk van elkaar.

Het onderzoeksmateriaal van Van Hecke is gehanteerd bij de gemaakte indeling van steden in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Gezien het officiële karakter van het RSV, hanteren we deze indeling. Het rangschikt steden en gemeenten in verschillende categorieën.

Uit het RSV nemen we de lijst van 57 centrumgemeenten, opgedeeld in vier categorieën:

- de grootstedelijke gebieden;
- de regionaalstedelijke gebieden;
- de structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden;
- de kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau.

Aan deze lijst wordt een vijfde bijzondere categorie toegevoegd, m.n. 9 gemeenten die aan Brussel grenzen: Asse, Beersel, Dilbeek, Grimbergen, Overijse, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde en Zaventem. Deze lijst is als bijlage bij het decreet gevoegd.

Het decreet houdt ook rekening met de bestaande situatie. Gemeenten die niet in de lijst voorkomen, maar wel over een cultuurcentrum beschikken dat erkend is op basis van decreet van 24 juli 1991 in de plus-categorie I of II en gemeenten die meer dan 30.000 inwoners tellen, kunnen subsidies krijgen voor hun cultuurcentrum. Ze moeten niet alleen aan alle subsidievoorwaarden voldoen, maar moeten ook hun centrumfunctie kunnen bewijzen.

Ook de cultuurcentra die gelegen zijn in een gebied dat we als een 'witte vlek' kunnen omschrijven, kunnen voor subsidiëring in aanmerking komen. Onder een 'witte vlek' verstaan we uiteraard een gebied zonder of met

---

¹ Van Hecke, E., Hiërarchie van de stedelijke kernen in Vlaanderen, Instituut voor Sociale en Economische Geografie, K.U. Leuven, Leuven, 1997

² Colpaert, Jan, en De Kepper, Miek, Cultuurspreiding in Vlaanderen, een studie van het gesubsidieerde podiumgebeuren, ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel 1998

weinig culturele infrastructuur en/of culturele instellingen. Het betrokken cultuurcentrum neemt dan een taak op voor een groter verzorgingsgebied, enkel omdat andere gemeenten van de vier hoogste categorieën³ in datzelfde gebied geen cultuurcentrum uitbouwden.

Dit zal uitgebreid moeten worden gemotiveerd in het beleidsplan van het centrum.

In de drie grote steden wordt een specifiek en aangepast beleid voor de cultuurcentra mogelijk. Dat betekent dat er rekening kan gehouden worden met specifieke taken voor gespecialiseerde cultuurcentra of zoals te Brussel voor een netwerk van lokale gemeenschapscentra. In de steden heeft de functie-invulling van dergelijke centra immers een vanzelfsprekend verband met de aanwezigheid van een belangrijk aanbod van culturele voorzieningen. Met de Stad Antwerpen, de Stad Gent en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel worden convenants afgesloten, waarin de subsidie-enveloppe wordt vastgesteld op basis van een geïntegreerd cultuurbeleidsplan.

Vertrekkend vanuit een planmatig beleid, zullen de cultuurcentra in gemeenten die niet zijn opgenomen in de lijst van de centrumgemeenten van het decreet en die zich niet in een uitzonderingssituatie bevinden, beschouwd worden als gemeenschapscentra.

Aangezien de uitbouw, de werking en de uitstraling van de provinciale cultuurcentra niet meer in het huidige concept past, zullen deze centra niet meer ondersteund worden via dit decreet.

5.2. Het gemeentelijk cultuurbeleidsplan

Het gemeentelijk cultuurbeleidsplan is de vertrekbasis, de fundering van het gemeentelijk cultuurbeleid. Het vertrekt vanuit een geïnspireerd verhaal en een visie op de rol van cultuur in de gemeente. Het beschrijft de huidige situatie van het ruime culturele veld in de gemeente met zijn sterke en zwakke punten. Vanuit de visie en de huidige situatie worden doelstellingen geformuleerd die de gemeente wil realiseren gedurende de looptijd van het plan. Als de doelstellingen gerealiseerd worden zullen er effecten worden bereikt die kunnen worden gemeten aan de hand van een aantal indicatoren. De manier waarop de in het beleidsplan opgenomen doelstellingen zullen worden gerealiseerd wordt beschreven in een jaarlijks actieplan.

Het cultuurbeleidsplan dat de kern vormt voor het tot stand komen van een kwalitatief en integraal gemeentelijk cultuurbeleid wordt gemaakt door de gemeente en voor de gemeente. Het cultuurbeleidsplan is dus duidelijk in eerste instantie een instrument voor de gemeente. De Vlaamse Gemeenschap treedt alleen stimulerend op en bouwt een evaluatiemoment in om samen met de gemeente de uitvoering van het plan te evalueren

Het proces dat dit plan voorafgaat en voortbrengt is minstens even belangrijk als het uiteindelijke product. De communicatie van de overheid met het veld en deskundigen is immers de garantie dat het een degelijk plan wordt. Het uiteindelijke cultuurbeleid zal hiermee doordacht zijn en een breed draagvlak kennen. De betrokkenheid en samenspraak van alle culturele actoren op lokaal niveau is een doelstelling van het Vlaamse cultuurbeleid en is dus ook een uitdrukkelijke voorwaarde om gesubsidieerd te kunnen worden binnen het nieuwe decreet.

---

³ Het gaat om de volgende gemeenten of steden: Oostende, Deinze, Diest, Eeklo, Herentals, Oudenaarde, Ronse, Tienen, Boom, Poperinge, Veurne, Wetteren, Zottegem.

Voor de gemeenten die over een gesubsidieerd cultuurcentrum beschikken, zal het gemeentelijk cultuurbeleidsplan - al dan niet in een afzonderlijk deel - ook de inhoudelijke werking van het cultuurcentrum verduidelijken en ook aantonen hoe de opdrachten van het centrum worden waargemaakt en ingevuld.

Hetzelfde geldt voor de gemeentelijke openbare bibliotheek.

Indien het gemeentebestuur echter geen subsidie wenst aan te vragen voor het algemeen cultuurbeleid, moet in elk geval een plan worden ingediend voor de openbare bibliotheek en desgevallend voor het cultuurcentrum.

5.3. Het overleg en de advisering van het gemeentelijk cultuurbeleid

Dit decreet voorziet een nieuwe regeling voor de oprichting door het gemeentebestuur van één of meerdere adviesorganen voor Cultuur in functie van het overleg en de inspraak bij de voorbereiding en de evaluatie van het cultuurbeleid.

Via dit decreet wordt het mogelijk dat elk gemeentebestuur een eigen adviesstructuur kan opbouwen op maat van de lokale noden en behoeften. Het is de bedoeling dat de inspraak bij het gemeentelijk cultuurbeleid open en levendig is. De adviesorganen worden betrokken bij de opmaak van het cultuurbeleidsplan, en de diverse facetten van het cultuurbeleid en de evaluatie van het cultuurbeleid.

De gemeentebesturen worden verplicht om één of meerdere adviesorganen op te richten met een vertegenwoordiging van de organisaties die het Nederlandstalige culturele leven bevorderen. Bedoeld worden:

- de culturele verenigingen en organisaties van uitsluitend vrijwilligers, die een werking ontplooien op het grondgebied van de gemeente;
- de private en publieke professionele culturele organisaties en instellingen, die een werking ontplooien op het grondgebied van de gemeente;
- deskundigen inzake cultuur: dat zijn personen die een ruime kennis hebben van een culturele materie;

Occasioneel kan ook de bevolking van de gemeente worden betrokken. Dit kan via hearings, wijkgerichte werkgroepen enz...

De gemeentebesturen zullen voor elke belangrijke beslissing, met uitzondering van de opmaak van de gemeentelijke begroting, advies vragen aan de adviesorganen en deze kunnen ook op eigen initiatief hun standpunt bekendmaken. Het advies is niet bindend voor het gemeentebestuur, maar afwijkende beslissingen moeten gemotiveerd worden.

Wat de begroting betreft kunnen de adviesorganen steeds advies uitbrengen vooraleer het gemeentebestuur met de begrotingsopmaak start.

Het bestaande decreet voor de raden voor cultuurbeleid wordt opgeheven, met dien verstande dat er tot einde 2002 nog een overgang wordt voorzien voor wat betreft de samenstelling van het adviesorgaan.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen zowel de Vlaamse Gemeenschapscommissie als de gemeentebesturen de nodige adviesraden oprichten.

5.4 Input van professionaliteit op hoog niveau

Voor de drie grote onderdelen van het decreet wordt de inzet van professionaliteit op hoog niveau gestimuleerd.

5.4.1. In het algemeen cultuurbeleid

Het decreet bepaalt dat er in elke gemeente een cultuurbeleidcoördinator zal zijn die zich positioneert tussen de betrokken openbare en particuliere culturele actoren. De betrokken persoon wordt minstens ingeschaald op het gemiddeld niveau van het leidinggevend cultuurpersoneel van de gemeente. Bijgevolg is de cultuurbeleidcoördinator een collega van de directeur-cultuurfunctionaris, de bibliothecaris, de museumconservator ... Hij heeft niet noodzakelijk een hiërarchische relatie met deze collega's. In een aantal gemeenten zal geopteerd worden voor een horizontale relatie (op gelijk niveau), in andere voor een verticale relatie (hiërarchisch). Hier laten we lokale keuzes spelen, zodat maatwerk mogelijk wordt. Het is uiteraard de bedoeling dat deze persoon een centrale en dus belangrijke positie heeft. De taak van de cultuurbeleidcoördinator kan niet samenvallen met deze van een culturele medewerker die op één of andere manier reeds bij een door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerde gemeentelijke culturele voorziening werkt. In deze gemeenten die over een cultuurcentrum beschikken op basis van het decreet van 1991, en overgaan naar het gemeentelijk cultuurbeleid, kan de huidige cultuurfunctionaris de functie van cultuurbeleidcoördinator opnemen, mits hij als dusdanig aangesteld wordt door de gemeenteraad.

De subsidie aan de gemeente omvat ondermeer een tegemoetkoming in de loon- en werkingskosten van de cultuurbeleidcoördinator.

De opdracht van de cultuurbeleidcoördinator situeert zich in de coördinatie van de opmaak en de uitvoering van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan, de jaarlijkse actieplannen en werkingsverslagen, het beheer van het gemeenschapscentrum, het opzetten en ondersteunen van bijzondere en vernieuwende activiteiten ...

5.4.2. In de openbare bibliotheek

Er worden een beperkt aantal regels opgelegd, allemaal met het doel de kwaliteit van het personeelsbestand stap voor stap te verhogen.

Zo wordt de functie van bibliothecaris overal een voltijdse functie.

De bibliothecaris moet in het bezit zijn van een diploma van het hoger onderwijs en vanaf 20.000 inwoners moet hij/zij op het A-niveau worden ingeschaald.

De personeelsformatie zal, met uitzondering van het werklieden- en onderhoudspersoneel, voor minstens de helft moeten bestaan uit functies op het A- of B-niveau. Om daartoe te komen krijgen de bibliotheken een lange overgangperiode.

5.4.3. In de cultuurcentra

Het is de bedoeling dat de basissubsidie integraal wordt besteed aan de verloning van de cultuurfunctionarissen. Ze moeten ingeschaald zijn op het A- of B-niveau. Dit zal nader bepaald worden in het besluit. Verder wordt als voorwaarde gesteld dat de centra in de categorieën A en B een leidinggevende theatertechnicus in dienst hebben, die op het A- of B-niveau is ingeschaald.

De personeelsbezetting wordt ook een parameter bij de vaststelling van de variabele subsidie.

5.5. Culturele infrastructuur

Het beschikken over culturele infrastructuur is een basisvoorwaarde voor een kwalitatief en integraal cultuurbeleid. Dit decreet gaat uit van de these dat elke zichzelf respecterende gemeente over een behoorlijke basisinfrastructuur zou moeten beschikken.

Het beleid om zoveel mogelijk gemeenten te doen participeren in het gemeentelijk cultuurbeleid zal ook als effect hebben dat er nieuwe infrastructuren zullen worden gebouwd en bestaande zullen worden aangepast.

Dat maakt het keuzepalet voor het publiek ruimer, en levert aan artiesten nog meer speelplateaus en -kansen dan in het verleden. Er ontstaat een gezonde mix van grote en kleine centra, met een logische doorstroming van artistiek talent tot gevolg.

Alleen gemeenten die beschikken over dergelijke infrastructuur, kunnen dus gesubsidieerd worden via dit decreet. Deze infrastructuur kan een gesubsidieerd cultuurcentrum zijn of een gemeenschapscentrum. Een cultuurcentrum of een gemeenschapscentrum kan één gebouw zijn, maar ook een over de gemeente verspreid geheel van lokalen.

Vanuit het belang dat wordt gehecht aan gemeenschapsvorming, -opbouw en -versterking moeten alle culturele actoren binnen de gemeente gebruik kunnen maken van deze infrastructuur. Dit betekent niet alleen het passief ter beschikking stellen van de infrastructuur maar ook het zich actief richten naar de culturele actoren.

Gemeenschapscentra hebben dezelfde opdrachten als cultuurcentra, n.l. cultuurspreiding, gemeenschapsvorming en het bevorderen van de cultuurparticipatie. De onderlinge verhouding tussen deze opdrachten ligt echter gedeeltelijk anders dan bij de cultuurcentra. Een cultuurcentrum is immers ook een gemeenschapscentrum, maar heeft op bepaalde vlakken een ruimere opdracht.

Een cultuurcentrum kan worden aangevuld met één of meerdere wijkcentra of ontmoetingscentra.

Hieronder volgt de verduidelijking van de opdrachten.

Onder *cultuurspreiding* wordt de kunstpresentatie verstaan, zowel van professionele als amateurkunsten. Hierin horen zowel de zogenaamde receptieve activiteiten thuis - deze die worden georganiseerd door verenigingen en andere organisatoren - als een door het centrum geprogrammeerd aanbod.

Onder *gemeenschapsvorming, -opbouw, -versterking* worden alle activiteiten begrepen die de kwaliteit en de samenhang van de lokale gemeenschap, waar het gemeenschapscentrum voor werkt, versterken.

Het gaat o.m. om

- passieve receptiviteit:
  - ° het ter beschikking stellen van infrastructuur voor het lokale culturele leven, bij voorkeur tegen lage tarieven zodat het verenigingsleven en de amateurkunsten maximaal kunnen gebruik maken van de voorziening;
- actieve receptiviteit:
  - ° op een actieve wijze activiteiten opzetten met lokale actoren of er aan deelnemen (uit diverse terreinen, onder meer het sociaal-cultureel werk) met als doelen de kwaliteit te verhogen en het publieksbereik te vergroten;
  - ° het begeleiden en ondersteunen van de organisatoren en het meewerken aan culturele en educatieve samenwerkingsverbanden;
- initiatieven nemen om het lokale weefsel te versterken via geïntegreerde projecten die samen met derden (buurt- en opbouwwerk, straathoekwerk, migrantencentra...) worden opgezet;
- het coördineren en aanvullen van het informele en het niet-formele educatieve aanbod in de gemeente;

In een grotere gemeente of stad kan het cultuurcentrum of de cultuurdienst voor deze functie afzonderlijke infrastructuur (zoals wijk- of ontmoetingscentra) inzetten, en kan er worden samengewerkt met de cultuurdienst van de gemeente ...

Het bevorderen van de *cultuurparticipatie* is nauw verbonden met beide vorige opdrachten. Het bevat de diverse inspanningen m.b.t. de toeleiding naar het cultuuraanbod in het centrum.

Er is een grote interactie tussen de opdrachten inzake gemeenschapsvorming, participatiebevordering en presentatie van cultuur. In de praktijk versterken ze elkaar zeer dikwijls.

Deze drie opdrachten moeten steeds aanwezig zijn in de werking. Het evenwicht varieert echter naargelang de schaal van het centrum, de context, de grootte en de aard van de gemeente, de noden van doelgroepen, enz.

Toch zijn er een aantal fundamentele verschillen tussen een gemeenschapscentrum en een cultuurcentrum.

Waar cultuurcentra een groot volume professioneel artistiek werk presenteren, zoals theater, concerten, dansvoorstellingen, grotendeels in een eigen programma-aanbod en gericht op een publiek uit de streek, zullen gemeenschapscentra eerder een beperkt aanbod hebben. Deze laatste hebben een kleiner verzorgingsgebied, een beperktere personeelsbezetting en een aangepaste infrastructuur. Het aanbod in een gemeenschapscentrum is hoofdzakelijk gericht op de lokale bevolking, wat niet belet dat het daarnaast een aanvullend, specifiek profiel kan hebben dat de grenzen van de plaatselijke uitstraling overstijgt. Zo zijn er nu ook kleine cultuurcentra die naast hun lokaalgerichte werking op een specifiek terrein een bovenlokaal profiel hebben. Er zijn centra die gekend zijn voor een doorgedreven werking inzake amateurkunsten, voor een festival, voor rockconcerten, enz. Dat zijn altijd beperkte, maar opvallende aanvullingen van hun werking.

Er is ook een belangrijk verschil tussen cultuurcentra en gemeenschapscentra in de personeelsformatie. Cultuurcentra hebben een grotere staf met een leidinggevende cultuurfunctionaris, terwijl een gemeenschapscentrum kan geleid worden door de cultuurbeleidcoördinator of door de cultuurdienst.

Er zijn verder verschillen inzake beschikbare budgetten, personeel, ondersteunende systemen zoals communicatie, zaalbeheer en ticketing ...

Het is de uitdrukkelijke bedoeling dat de gemeenschapscentra zorgen voor de humuslaag van de cultuurparticipatie, het publiek initiëren in actuele podiumkunsten, muziek en educatie, de zin naar meer opwekken. Een typisch voorbeeld van deze functie zien we in een programmering voor scholen. Hier kan het gemeenschapscentrum investeren in een goede inhoudelijke en praktische omkadering en in een direct contact met directies en leerkrachten. De gemeenschapscentra hebben dus een drempelverlagende functie inzake cultuurparticipatie. Ze doen dit niet door grote volumes te presenteren, maar door een eerder beperkt maar doordacht programmapakket te maken, waarin naast de afname van 'producten' (meestal voorstellingen) ook lokale projecten in verweven zijn.

Wat het eigen aanbod betreft, zit het gemeenschapscentrum op een gevoelige scharnierpositie. De vraag of het een eigen programma-aanbod moet of kan ontwikkelen is immers afhankelijk van de aanwezigheid van ander aanbod en van andere aanbieders zoals verenigingen, zowel in het eigen centrum als in de omgeving. De vraag is daarom niet eenduidig te beantwoorden. Daarom laat het decreet de nodige ruimte om de lokale wensen en noden zelf in te vullen, en er eigen accenten te leggen. De subsidie van 1 euro per inwoner kan trouwens worden ingezet in het gemeenschapscentrum om de werking, zowel de receptieve als het eigen aanbod, vorm te geven. Gemeenschapscentra krijgen daarom toegang tot de subsidiëring in het kader van de cultuurspreidende activiteiten. Ze kunnen genieten van de verhoogde subsidiëring van 'Jong talent', kunnen in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden stappen, kunnen samenwerken met cultuurcentra uit de omgeving, enz.

Er kan niet genoeg worden benadrukt hoe belangrijk gemeenschapscentra zijn in de ontwikkeling van de culturele competentie en in de bevordering van de cultuurparticipatie. Ze hebben een culturele ontwikkelingsfunctie, leiden

mensen toe naar kunst en cultuur, leggen verbindingen tussen genres, werkvormen en uitingen.

Cultuurcentra spelen op dit terrein een nog actievere rol. Zo moet het cultuurcentrum de nodige initiatieven nemen om de hele bevolking, o.m. deze doelgroepen die nu al te weinig participeren (bijv. migranten, laaggeschoolden, enz.) via gerichte inspanningen toe te leiden naar (sociaal-)artistieke en sociaal-culturele activiteiten, niet alleen omwille van de intrinsieke waarde van het aanbod, maar ook opdat ze zich maximaal kunnen integreren in de lokale gemeenschap. Het centrum moet ook culturele informatie (promotie van activiteiten, ook van derde organisatoren, achtergrondinfo bij activiteiten) ontsluiten voor het publiek. Deze opdracht bevat ook diverse omkaderende activiteiten inzake culturele en kunsteducatie.

Een diversiteit aan toeleidings- en educatieve activiteiten draagt bij tot een verhoging van de culturele competentie.

Een cultuurcentrum moet aantonen dat het de drie opdrachten tegelijkertijd vervult en zal bij elk van deze opdrachten zeker evenveel aandacht besteden aan het procesmatige als aan het aanbod, met oog voor de culturele diversiteit. Het cultuurcentrum zal ook de communicatie tussen verschillende cultureel diverse gemeenschappen bevorderen en het onthaal van etnisch-culturele minderheden in hun verzorgingsgebied waarmaken op cultureel vlak. Het cultuurcentrum zal op het vlak van programmering, publieksparticipatie, personeelsbeleid en bestuur de culturele diversiteit van de bevolking weerspiegelen.

Het cultuur- of gemeenschapscentrum is het knooppunt van verschillende disciplines en werkvormen. Het stelt lokalen ter beschikking en ondersteunt, initieert en stimuleert op een actieve wijze andere organisatoren, bvb. de amateurkunsten, de verenigingen, nieuwe culturele initiatieven (nieuwe en occasionele groepen, rockbands, leesclubs, sociale bewegingen).

5.6. Beheersformules van infrastructuur

De mogelijke beheersformules voor openbare bibliotheken, cultuurcentra en gemeenschapscentra worden beperkt tot de formules b) en c) zoals vermeld in artikel 9 van het Cultuurpact.

De formule b) bepaalt dat het beheersorgaan bestaat uit afgevaardigden van de gemeenteraad en van de gebruikers. In dat geval moet er een evenredige vertegenwoordiging zijn van de politieke strekkingen in de gemeenteraad en een vertegenwoordiging van de gebruikers en de filosofische en ideologische strekkingen. Het hoeven geen gemeenteraadsleden of leden van de adviesorganen te zijn. Beide groepen moeten niet even groot zijn. Het is aan te bevelen dat beide groepen bij de aanduiding van beheerders vooral oog hebben voor hun deskundigheid.

In het decreet wordt de mogelijkheid voorzien dat, indien wordt gekozen voor de b-formule de aangestelde beheerders een aantal deskundigen coöpteren, tot een maximum van één derde van het totaal aantal beheerders. Deze deskundigen worden aangeduid door het beheersorgaan zelf, niet door de gemeenteraad. Er kan op gemeentelijk vlak worden afgesproken wie deze personen voordraagt. Dat kan bijv. de leidende cultuurfunctionaris of de bibliothecaris zijn.

Deze mogelijkheid beantwoordt aan de wens van vele gemeentebesturen en cultuurcentra om een beheersorgaan te vormen dat bestaat uit leden aangeduid door de gemeenteraad op basis van de politieke samenstelling, leden aangeduid door de culturele adviesorganen en leden-deskundigen.

De formule c) bepaalt dat het beheer wordt opgedragen aan een zelfstandige vereniging van specialisten of gebruikers, al dan niet voorzien van een rechtsstatuut.

De meeste culturele voorzieningen worden bestuurd via een formule van gemeentelijk beheer. Dat is het geval voor de openbare bibliotheek. Een aantal cultuurcentra hebben een vzw-statuut. Het is niet de bedoeling de keuze van het gemeentebestuur voor deze formule onmogelijk te maken. Ten aanzien van deze centra heeft het nieuwe decreet dan ook geen implicaties. Maar voor deze gemeenten die niet beschikken over een cultuurcentrum, erkend op basis van het decreet van 24 juli 1991, wordt de keuze inzake het juridisch statuut van het beheersorgaan beperkt tot hetzij gemeentelijk beheer, hetzij gemeentelijk beheer met een programma-vzw, waarbij de leden van het beheersorgaan dezelfde zijn als deze van de programma-vzw.

Deze beleidskeuze is ingegeven door een geheel van complementaire bekommernissen.

Culturele en gemeenschapscentra zijn gemeentelijke en dus openbare voorzieningen. Ze staan ten dienste van de gemeenschap. Maar om deze taak ten volle op te nemen is er onmiskenbaar nood aan voldoende autonomie om de specifieke culturele werking te kunnen realiseren. Culturele en gemeenschapscentra moeten snel kunnen inspelen op culturele praktijken, aanbiedingen enz... wat moeilijk is gezien de gemeentelijke administratieve procedures en de gemeentelijke comptabiliteit. Daarom is een vorm van interne verzelfstandiging wenselijk. Dit wordt in vele cultuurcentra opgevangen door het werken met een programma-vzw, n.l. een vzw die enkel bevoegd is voor de financiering van de programmering, niet voor personeelsbeleid, infrastructuur enz.

In een aantal gemeenten wordt om dezelfde redenen gewerkt met een volledige vzw aan wie het volledige beheer is overgedragen.

Deze vzw's hebben echter een privaatrechtelijk statuut en dat aspect veroorzaakt enkele problemen:

- een verschillend personeelsstatuut voor gemeentelijk personeel en personeel van de vzw;
- een moeilijkere afstemming van de werking en de planning van het cultuurcentrum met het gemeentelijk cultuurbeleid;
- de democratische controle van de werking van de vzw door de gemeenteraad, het zogeheten democratisch deficit;

De privaatrechtelijke formule is daarom niet de ideale formule om tegelijk de noodzakelijke autonomie en de verbondenheid met het gemeentelijk cultuurbeleid te garanderen. We kunnen via dit decreet de meest wenselijke situatie echter niet mogelijk maken. Daarvoor is een hervorming nodig van de gemeentewet. Maar er is in ieder geval behoefte aan een juridische formule die toelaat dat het beheersorgaan beschikt over de noodzakelijke autonomie en flexibiliteit, maar die eveneens tegemoet komt aan de hierboven geformuleerde noden.

Ondertussen is de meest geschikte formule deze van het gemeentelijk beheer, voor deze centra met een eigen programma-aanbod aangevuld met een programma-vzw waarbij de leden van het (gemeentelijk) beheersorgaan dezelfde zijn als deze van de programma-vzw.

Verder willen we bewust een evenwicht creëren tussen de directie van het cultuurcentrum, de raad van bestuur en de gemeentelijke organen. De cultuurfunctionaris-directeur heeft de dagelijkse leiding van het cultuurcentrum. Op zijn voordracht is het beheersorgaan van het cultuurcentrum bevoegd voor de programmering en voor de concretisering van het beleidsplan. Het beheersorgaan heeft minstens een algemene adviserende functie naar het beleid toe voor alle andere aspecten inzake het

cultuurcentrum. De gemeenteraad legt de grote beleidslijnen vast en keurt het beleidsplan van het cultuurcentrum goed.

5.7. Een nieuwe wijze van subsidiëren

In dit decreet wordt uitsluitend gewerkt met enveloppenfinanciering. Elke gemeentebestuur krijgt voor de drie terreinen waar dit decreet betrekking op heeft een totale enveloppe. Elke gemeente kent direct het exacte subsidiebedrag.

De bepaling van de enveloppe staat voor de drie terreinen in relatie tot het inwonertal (verzorgingsgebied) van de gemeente of stad.

Voor het algemeen cultuurbeleid wordt eerst een bedrag voorzien voor cultuurbeleidcoördinator, de werkingssubsidie is een vast bedrag per inwoner.

Voor het bibliotheekwerk is er eveneens een bedrag per inwoner ingeschreven. Er worden echter correcties doorgevoerd voor de bibliotheken in de kleine en in de grote gemeenten. Voor de gemeenten met minder dan 10.000 inwoners wordt een minimaal subsidiebedrag ingeschreven. Voor de regionale en de grote steden wordt in functie van hun regionale uitstraling een aanpassing gemaakt. Daarenboven is het zo dat voor de gemeenten die op basis van het nieuwe decreet een lagere subsidie zouden ontvangen dan op basis van het vorige decreet, er een overgangsregeling geldt. Daarnaast wordt nog voorzien in een aanvullende subsidie vanuit de Vlaamse gemeenschap wanneer de gemeente daadwerkelijk participeert aan de initiatieven van het provinciebestuur m.b.t. een streekgerichte bibliotheekwerking.

Voor de cultuurcentra wordt een indeling gemaakt in categorieën, zoals hoger beschreven. Daarenboven wordt een onderscheid gemaakt tussen de basissubsidie en de variabele subsidie.

5.8. Evenwicht tussen kwantitatieve en inhoudelijke normen

In dit decreet wordt een mix gemaakt van kwantitatieve en kwalitatieve criteria, zowel t.a.v. het algemeen cultuurbeleid, de cultuurcentra als de openbare bibliotheken.

Voor de cultuurcentra bestaat de subsidie uit een forfaitaire basissubsidie, die kan worden aangevuld met een variabele werkingssubsidie.

De kwantitatieve criteria voor de *basissubsidie* worden beperkt tot essentiële voorwaarden inzake infrastructuur, personeel, beheer en werking. De maximale basissubsidie wordt bepaald door de categorie waartoe een centrumgemeente behoort.

De grootte van deze subsidie is echter niet alleen afhankelijk van de categorie waartoe de gemeente behoort, maar wordt eveneens bepaald door de culturele infrastructuur en de werking van het cultuurcentrum.

Voor het bepalen van de *variabele subsidie* ligt de nadruk meer op de inhoudelijke aspecten van de werking. Deze subsidie maakt het mogelijk om aan bepaalde cultuurcentra binnen eenzelfde categorie meer subsidie toe te kennen. Deze subsidie wordt berekend op het geheel van een aantal parameters die op een evenwichtige wijze betrekking hebben op de drie functies van een cultuurcentrum. De beoordeling van de dossiers zal door een commissie gebeuren die door de Vlaamse regering zal worden opgericht.

5.9. Bovenlokale ondersteuning

5.9.1. Het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken (VCOB)

Dit landelijk ondersteuningscentrum was ook reeds voorzien in het decreet van 1978, maar werd om diverse redenen pas in 2000 opgericht. Het VCOB bevordert de samenwerking tussen alle openbare bibliotheken, bewaakt de kwaliteit, verleent landelijke ondersteuning, zelf of via bemiddeling van anderen. Het is zijn bijzondere taak te voorzien in de ontwikkeling en het beheer van centrale catalogi en centrale voorzieningen voor informatietechnologie voor het openbare bibliotheekwerk. Dit gebeurt op basis van een beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid waarin duidelijke opdrachten en een welomschreven budget vastgelegd zijn.

5.9.2. Ondersteuning van het gemeentelijk cultuurbeleid

Met het oog op de ondersteuning van het algemeen cultuurbeleid op gemeentelijk vlak, inclusief de gemeenschapscentra en de cultuurcentra, zal de Vlaamse regering een steunpunt oprichten. Het doelpubliek van het steunpunt bestaat uit de cultuurbeleidcoördinatoren de cultuurfunctionarissen in de cultuurcentra, de gemeentelijke mandatarissen die begaan zijn met cultuur, de bestuurders van de gemeenschapscentra en de cultuurcentra en de (bestuurs)leden van de adviesorganen voor cultuur. Een dergelijke organisatie neemt een begeleidende, een stimulerende, een verzamel- en een onderzoeksfunctie op. Met het steunpunt wordt een beheersovereenkomst afgesloten, waarin de opdrachten en het budget van het steunpunt vastgelegd zijn. Het steunpunt moet de opdrachten concretiseren in een beleidsplan dat geldt voor een periode van vijf jaar, met een tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd.

5.10. Intergemeentelijke samenwerking

5.10.1. Streekgerichte samenwerking tussen bibliotheken

Naast een landelijke ondersteuning is er ook behoefte aan een meer gebiedsgerichte samenwerking. Er moet dan ook bekeken worden welke taken best lokaal, op streekniveau of landelijk worden uitgevoerd.

Via ondersteuning en het stimuleren van streekgerichte samenwerking zal gestreefd worden naar een kwaliteitsverhoging van de openbare bibliotheken in hun verzorgingsgebied.

De schaalvergroting die hierdoor ontstaat kan de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het bibliotheekstelsel sterk vergroten. Op lokaal vlak kunnen de bibliotheken dan meer nadrukkelijk een eigen gezicht tonen, met een grotere aandacht voor de gebruiker.

In dit decreet krijgen de provinciebesturen de opdracht om binnen hun provincie projecten en initiatieven te ontwikkelen die de samenwerking bevorderen en die niet door individuele bibliotheken kunnen worden gerealiseerd.

Het uitgangspunt is duidelijk een streekgerichte werking. Afhankelijk van de aard van het initiatief kan de omvang van de streek variëren van het ganse grondgebied van de provincie tot een beperkt geografisch deel van de provincie. In artikel 13 worden een aantal opdrachten ter zake bepaald.

5.10.2. Intergemeentelijke samenwerking inzake afstemming en communicatie

Om gemeenten te stimuleren om hun cultureel aanbod op elkaar af te stemmen en om samen te werken rond de communicatie van dat aanbod, wordt een subsidie in het vooruitzicht gesteld voor intergemeentelijke culturele samenwerking. Gemeenten zullen daartoe een projectvereniging oprichten zoals bepaald in het decreet betreffende de intergemeentelijke samenwerking.

Het moet gaan over minimaal zes aangrenzende gemeenten, waarvan één gemeente moet behoren tot de lijst van steden en gemeenten die in bijlage bij het decreet is gevoegd.

Minstens één van de zes gemeenten moet ook beschikken over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd cultuurbeleidsplan. Zowel de betrokken gemeenten als de Vlaamse overheid zullen er een financiële inbreng in doen. De projectverenigingen moeten een cultuurnota indienen die een algemene beschrijving geeft van de activiteiten die de vereniging zal opzetten.

5.11. De opvolging door de administratie

De opvolging door de administratie Cultuur is stimulerend. Bij de aanvraag zal het cultuurbeleidsplan alleen op formele criteria (de gevolgde procedure, de organisatie van het planningsproces, ...) en op volledigheid worden getoetst.

In de loop van de zes jaar zal er in elke gemeente een visitatie gebeuren. Na deze visitatie zal de administratie aanbevelingen doen aan de gemeente, gebaseerd op het beleidsplan, de jaarplannen en de werkingsverslagen. De administratie grijpt niet in op de inhoudelijke opties van het gemeentebestuur, maar ziet na in welke mate die opties effectief worden gerealiseerd. Het gemeentebestuur bepaalt door middel van resultaatsindicatoren zelf de evaluatiebasis.

Het gemeentebestuur zal moeten aangeven hoe ze die aanbevelingen opvolgt. Indien deze aanbevelingen totaal niet gevolgd worden of indien er zware gebreken worden vastgesteld, zullen sancties worden getroffen.

5.12. De toegang tot andere subsidieregelingen

Cultuurcentra krijgen steeds meer mogelijkheden om voor bepaalde onderdelen van de werking te solliciteren in andere regelingen. Dat is niet onlogisch omdat de open en algemene positie van de centra, eigen accenten toelaat. Zo zijn er cultuurcentra die naast de eigen subsidies, ook ondersteund worden in het kader van de sociaalartistieke projecten, als 'vuurtoren' in de uitwisseling van podiumkunsten tussen Vlaanderen en Nederland, in het kader van de projectsubsidies van het muziekdecreet, in de regeling voor beeldende kunsttentoonstellingen e.a. De centra zullen eveneens actief kunnen blijven participeren in de spreiding van jonge beloftevolle gezelschappen en ensembles, via de regeling voor cultuurspreidende activiteiten.

De schotloze aanpak van het kunstenbeleid kan er in de toekomst zelfs toe leiden dat bepaalde centra kandideren voor een erkenning als (bijv.) kunstencentrum in het podiumkunstendecreet, of een erkenning vragen voor een festival, een theaterproject indienen enz... Cultuurcentra zullen in de toekomst ook toegang krijgen tot regelingen inzake beeldende kunsten, kunsteducatie, cultuurparticipatie enz...

Het is dan ook niet toevallig dat er nu al veel programmatoren van cultuurcentra deel uitmaken van de beoordelingscommissies in de podiumkunsten.

Kortom, het decreet biedt een platform voor vernieuwende ontwikkelingen. Het reikt een stevig basiskader aan. Van daaruit krijgen de meest dynamische cultuurcentra een palet aan uitdagende mogelijkheden, die ervoor moeten zorgen dat ze mee participeren in de vernieuwing en verrijking van het culturele aanbod en de ontwikkeling van culturele diversiteit.

5.13. Bijkomende regelingen voor specifieke werkterreinen

Er kunnen in de toekomst bijkomende regelingen komen voor specifieke deeltherreinen van het cultuurbeleid. Deze zullen slechts toegankelijk zijn voor gemeenten die over een goedgekeurd cultuurbeleidsplan beschikken.

6. Toelichting per artikel

In het lettertype Arial zijn enkele aanvullingen opgenomen. deze komen uit de verantwoordingen van de aangenomen amendementen.

Artikel 1:

Dit artikel verwijst naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 2:

Dit artikel verklaart de begrippen die in het decreet voorkomen.

1° Een integraal cultuurbeleid gaat ervan uit dat een cultuurbeleid een samenhangend beleid moet zijn waarbij de verschillende deeldomeinen moeten worden beschouwd als componenten van één cultuurbeleid. De verschillende deeldomeinen worden in het kader van een integraal cultuurbeleid ondersteund door een gemeente omdat ze, elk vanuit hun eigen specifieke invalshoek, een bijdrage leveren aan de uitvoering van het algemeen cultuurbeleid.

Het is dus belangrijk dat de gemeente in nauwe samenspraak met alle culturele actoren bepaalt welke algemene doelstellingen men wil bereiken met een cultuurbeleid om daarna, in aansluiting op de algemene doelstellingen, per domein te bepalen hoe vanuit die specifieke invalshoek kan meegewerkt worden aan de uitvoering van de algemene doelstelling. De in dit artikel vermelde cultuurbeleiddomeinen, waaraan de Vlaamse regering nog domeinen kan toevoegen, kunnen op lokaal niveau breed worden ingevuld met bijvoorbeeld monumentenzorg, toerisme, culturele bewaarbibliotheken en lokale archieven, documentatiecentra alsmede het roerend en immaterieel erfgoed buiten de instellingen.

2° Het uiteindelijk doel van een kwalitatief cultuurbeleid moet zijn dat het culturaanbod dat door het gemeentebestuur wordt georganiseerd en/of ondersteund tegemoetkomt aan alle culturele noden en behoeften van de hele bevolking.

Om dit te bereiken reikt het decreet een aantal middelen aan die door de gemeente moeten worden aangewend. Deze middelen zijn zo fundamenteel voor een kwalitatief cultuurbeleid dat ze tevens als voorwaarden voor subsidiëring worden opgenomen.

Het betreft hier een strategische aanpak op basis van een cultuurbeleidsplan, tot stand gekomen met betrokkenheid van alle actoren en deskundig begeleid door een cultuurbeleidcoördinator.

3° Cultuur brengt mensen samen, versterkt het samenhangsgevoel en werpt een dam op tegen de toenemende individualiseringstendens van de huidige samenleving. Om dit te ondersteunen heeft een lokaal cultuurbeleid nood aan culturele infrastructuur die door alle actoren uit het culturele veld kan gebruikt worden. Niet alleen ruimte maar ook alle mogelijke faciliteiten moeten ter beschikking gesteld worden waarbij wordt geanticipeerd op de vragen van de potentiële gebruikers van de infrastructuur.

Deze infrastructuur zal in een gemeente een ontmoetingsplaats zijn van al wie met cultuur te maken heeft en dus de functie van een gemeenschapscentrum vervullen.

4° Een cultuurcentrum heeft dezelfde hoofdplichten als een gemeenschapscentrum, met dien verstande dat het cultuurspreidingaanbod van een cultuurcentrum gericht moet zijn op de bevolking van een streekgericht werkingsgebied. De drie opdrachten (cultuurspreiding, gemeenschapsvorming en cultuurparticipatie) worden verduidelijkt in de algemene toelichting van de memorie onder titel 5.

5° Hier wordt benadrukt dat de openbare bibliotheek een basisvoorziening is met een gegarandeerde vrije toegang voor elke burger met het oog op het beantwoorden van vragen naar kennis, cultuur, informatie en ontspanning. De

bibliotheek gaat zich op een actieve manier naar de burger richten. Het is dus niet voldoende om louter in een aanbod te voorzien, de bibliotheek moet zelf de vraag stimuleren. Dit alles gebeurt in een geest van objectiviteit en vrij van levensbeschouwelijke, politieke en/of commerciële invloeden. Elk woord in deze definitie is belangrijk: het gaat om kennis, cultuur, informatie en ontspanning en over de actieve bemiddeling naar de burger toe. Hierboven, in punt 4.5, zijn voorbeelden geschetst van de invulling van deze taken.

Artikel 3:

Dit artikel formuleert de doelstelling van het decreet.

Het doel van het decreet is gemeenten te stimuleren om cultuur als een samenhangend geheel te zien van cultuurdomeinen die, elk vanuit hun eigen invalshoek, mensen willen samenbrengen in functie van zelfontplooiing, maatschappelijke participatie en emancipatie.

Deze doelstelling wordt gerealiseerd door gemeentebesturen te ondersteunen voor de opmaak en de uitvoering van een cultuurbeleidsplan en voor de uitbouw en de werking van een cultuurcentrum en een openbare bibliotheek.

Voor wat de openbare bibliotheek betreft is het duidelijk dat ook het Vlaamse openbare bibliotheekwezen zich richt naar het UNESCO-statuut voor het openbaar bibliotheekwerk (1994): *"Vrijheid, welvaart, ontplooiing van de samenleving en het individu zijn fundamentele menselijke waarden. Deze kunnen alleen worden gerealiseerd door goed geïnformeerde burgers, die in staat zijn hun democratische rechten uit te oefenen en een actieve rol te spelen in de samenleving. Constructief deelnemen aan het maatschappelijk leven en meewerken aan het vormgeven van de democratie zijn afhankelijk van voldoende opleiding en van vrije en onbeperkte toegang tot kennis, wetenschap, cultuur en informatie. De openbare bibliotheek, de plaatselijke toegangspoort tot kennis, schept een essentiële voorwaarde voor levenslang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en maatschappelijke groeperingen."*

Artikel 4:

§1. Elk gemeentebestuur kan een cultuurbeleidsplan indienen. Er is geen beperking ingebouwd in functie van bijvoorbeeld het aantal inwoners. Gemeentebesturen kunnen ook samen één cultuurbeleidsplan indienen. De samenwerkende gemeentebesturen bepalen autonoom hoe ze de samenwerking organiseren. Voor de subsidiëring worden de samenwerkende gemeentebesturen beschouwd als één gemeente met één cultuurbeleidsplan.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen zowel de Vlaamse Gemeenschapscommissie als de gemeentebesturen een plan indienen.

In artikel 4§1 wordt de periode waarop een cultuurbeleidsplan betrekking heeft, ingeschreven. Voor de beleidsplannen van cultuurcentra en openbare bibliotheken is dit vermeld in de artikels 36 en 44 het ontwerp van decreet, voor de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen wordt deze periode nu ook uitdrukkelijk bepaald.

§2. Het jeugdwerkbeleidsplan maakt geen deel uit van het cultuurbeleidsplan. Het cultuurbeleidsplan omschrijft het algemeen cultureel kader zonder specificatie naar de verschillende domeinen. Binnen een gemeente kan het niet zijn dat een cultuurbeleidsplan en een jeugdwerkbeleidsplan vertrekken van tegengestelde doelstellingen. De beide plannen moeten op elkaar afgesteld zijn.

§3. Het plan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie dient als baken voor de plannen van de gemeentebesturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze laatste moeten voor de uitvoering van hun eigen plan een convenant afsluiten met de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 5:

Naar analogie van de andere sociaal-culturele sectoren zal de Vlaamse regering een steunpunt, in de vorm van een vzw, oprichten dat tot doel heeft gemeentebesturen te ondersteunen voor de opmaak en de uitvoering van het cultuurbeleidsplan, voor de werking van de gemeenschapscentra en de cultuurcentra en voor een integraal en kwalitatief cultuurbeleid. Om zich van deze taak te kwijten moet het steunpunt over deskundig personeel beschikken.

Het steunpunt verleent ook passende ondersteuning aan de gemeentelijke adviesorganen voor cultuur, zoals bepaald in artikel 57'.

Artikel 6:

Dit artikel bepaalt de functies van het steunpunt voor het gemeentelijk cultuurbeleid. De concrete invulling van de functies is het voorwerp van een beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en het steunpunt. In de toewijzing van de onderscheiden functies is een parallellisme nagestreefd met de werkingen en de opdrachten aan andere steunpunten in de sector van het sociaal-cultureel werk.

De kerntaken zijn praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en communicatie.

Deze kerntaken realiseert het steunpunt door middel van activiteiten als begeleiding, deskundigheidsbevordering en implementatie van kwaliteitszorg, onderzoek, ontwikkeling van gegevensverzameling, informatie en communicatie, vertegenwoordiging en internationale samenwerking.

Het is de bedoeling dat het steunpunt samenwerkt met de andere steunpunten, in het bijzonder met het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken.

Artikel 7:

1° De centrumgemeenten die zijn opgesomd in de lijst die als bijlage bij het decreet wordt gevoegd, kunnen een subsidieaanvraag indienen voor een cultuurcentrum.

Deze gemeenten zijn:

- de drie grote steden Brussel, Antwerpen en Gent: in de grootstedelijke gebieden;
- 11 centrumgemeenten in de regionaalstedelijke gebieden;
- 20 centrumgemeenten in de structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden;
- 23 centrumgemeenten in de kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau.
- Omwille van hun bijzondere situatie worden 9 gemeenten die aan Brussel grenzen aan de lijst toegevoegd: Asse, Beersel, Dilbeek, Grimbergen, Overijse, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Zaventem.

De bepaling in het laatste lid van 1° wil tegemoet komen aan gemeenten die een financiële inspanning leverden om een cultuurcentrum op te richten en die zich in een witte vlek bevinden. De gemeenten die een cultuurcentrum hebben en die grenzen aan een in gebreke blijvende centrumgemeente in een kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau, kunnen in de plaats treden van de in gebreke blijvende gemeente. Deze laatste verliest evenwel haar recht om een subsidieaanvraag in te dienen, zolang het cultuurcentrum van de in de plaats tredende gemeente de centrumfunctie vervult.

2° Het decreet wil rekening houden met de huidige toestand en stelt, bij wijze van uitzondering, dat gemeenten die niet in de lijst voorkomen, maar wel over een cultuurcentrum beschikken dat erkend is op basis van decreet van 24 juli 1991 in de plus-categorie I of II, een subsidieaanvraag kunnen indienen.

3° Gemeenten die niet in de lijst voorkomen, maar die meer dan 30.000 inwoners tellen, kunnen eveneens een subsidieaanvraag indienen.

Artikel 8:

§1. Om een subsidie voor een cultuurcentrum te kunnen toekennen schalen we de gemeenten in drie categorieën in.

De inschaling is, zoals uiteengezet in punt 5.1.3 van de algemene toelichting van de memorie, gebaseerd op de gebieden, vermeld in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en is overgenomen in de lijst die als bijlage bij het decreet wordt gevoegd.

De drie categorieën zijn A, B en C waarbij

- de centrumgemeenten in de regionaalstedelijke gebieden in categorie A worden ingeschaald;
- de centrumgemeenten in de structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden in categorie B worden ingeschaald;
- de centrumgemeenten in de kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau in categorie C worden ingeschaald.

Voor de gemeenten die aan Brussel grenzen, geldt een bijzondere regeling. Zij worden ingeschaald in de categorie C, met volgende uitzonderingen.

- De gemeenten die beschikken over een cultuurcentrum dat thans erkend is in de plus-categorie I, worden ingeschaald in de categorie B.
- De gemeenten die beschikken over een cultuurcentrum dat thans erkend is in de plus-categorie II, worden ingeschaald in de categorie A.
- De gemeenten met meer dan 30.000 inwoners, worden ingeschaald in de categorie B.

§2. De gemeenten die niet in de lijst zijn opgenomen, maar wel een subsidieaanvraag kunnen indienen, worden eveneens in de drie bovenvermelde categorieën ingeschaald.

- De gemeenten met een cultuurcentrum dat thans erkend is in de plus-categorie II worden ingeschaald in de categorie B.
- De gemeenten met een cultuurcentrum dat thans erkend is in de plus-categorie I worden ingeschaald in de categorie C.
- De gemeenten met meer dan 30.000 inwoners worden ingeschaald in de categorie C.
- De gemeenten die in de plaats treden van een aangrenzende centrumgemeente in een kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau worden ingedeeld in de categorie C.

Artikel 9:

Dit artikel legt de verplichting op aan de gemeente om een openbare bibliotheek in te richten en uit te bouwen. Dit kan eventueel ook in een samenwerkingsverband met één of meer andere gemeenten.

Omwille van het verplichtend karakter wordt er ook niet meer gewerkt met specifieke erkenningen. In artikel 38 wordt nadien nog wel voorzien in een specifieke subsidiëring.

'Gemeenten met minder dan 750 inwoners zijn van deze verplichting vrijgesteld' Het heeft geen zin om in een gemeente met zo weinig inwoners een afzonderlijke bibliotheek te hebben.

Artikel 10:

Dit artikel somt de voorwaarden op waaraan een openbare bibliotheek in elk geval moet voldoen.

Door het feit dat het hier om een basisvoorziening gaat, wordt de drempel zo laag mogelijk gehouden. Het gebruik van alle gedrukte materialen - in de bibliotheek of via uitlending - is gratis, zowel voor de jeugd als voor volwassenen. Ook het raadplegen van elektronische informatie (Internet) is

gratis. Voor niet-gedrukte materialen blijft het wel mogelijk een apart uitleengeld per item te vragen.

Ook het vragen van een algemeen lidgeld blijft mogelijk; voor supplementaire diensten kan aan de gebruiker een bijkomende vergoeding worden gevraagd. De Vlaamse regering kan hierover nadere specificaties bepalen.

Idealiter zou ook het interbibliothecair leen verkeer volledig gratis moeten kunnen zijn voor de gebruiker. De kosten voor interbibliothecair leenverkeer zijn voor de bibliotheken echter niet te verwaarlozen, niet in het minst omdat de wetenschappelijke bibliotheken aanzienlijke kosten aanrekenen voor het leveren van werken uit hun collecties. Zolang dit niet geregeld is moet ook worden vermeden dat openbare bibliotheken worden misbruikt t.a.v. de wetenschappelijke bibliotheken. Er wordt dan ook geopteerd om openbare bibliotheken vrij te laten de kosten van interbibliothecaire uitlening al dan niet, geheel of gedeeltelijk, aan de gebruiker door te rekenen.

De toevoeging van de term 'minstens' geeft aan dat de inrichtende overheid nog meer diensten kosteloos mag aanbieden.

De Vlaamse regering kan hierover nog nadere specificaties bepalen.

De functie van bibliothecaris wordt in elke bibliotheek een voltijdse functie. Elke gemeente moet dit in de personeelsformatie voorzien. Het voltijds presteren kan wel geen verplichting vormen voor wie reeds in dienst is.

Anderzijds moet het ook mogelijk zijn dat in eenzelfde bibliotheek meer dan één bibliothecaris wordt aangesteld indien de gemeente dit wenselijk acht

De bibliothecaris moet ook in het bezit zijn van een diploma van hoger onderwijs.

Vanaf een werkgebied van 20.000 inwoners moet de bibliothecaris altijd op A-niveau worden ingeschaald. De individuele gemeente kan in haar administratief statuut zelf de verdere voorwaarden daarvoor gaan invullen (al dan niet verplicht universitair, kan de functie ook via bevordering worden begeven of niet, wordt er rekening gehouden met aantoonbare ervaring...).

In tegenstelling tot het decreet van 1978 is het in het bezit zijn van een diploma of getuigschrift van een specifieke bibliotheekopleiding geen noodzakelijke voorwaarde om in een openbare bibliotheek te worden tewerkgesteld. Het is niet de bedoeling dat dergelijke diploma's uit de bibliotheek zouden worden geweerd. In de praktijk moet het echter mogelijk worden om binnen de bibliotheek te komen tot een mix van zowel bibliotheekopleidingen als andere diploma's (bijvoorbeeld informatici, agogen ...). Het komt aan het gemeentebestuur toe om hier een juiste invulling aan te geven in functie van de specifieke behoeften die zich kunnen stellen.

Tegelijkertijd is het ook de bedoeling dat via het VCOB de mogelijkheden voor het volgen van specifieke navorming gevoelig worden uitgebreid.

De personeelsformatie - met uitzondering van het werklieden- en onderhoudspersoneel- zal ook voor minstens de helft moeten bestaan uit functies op het A- of B-niveau. Deze niveau's verwijzen naar het personeelsstatuut van de lokale besturen.

In de gewijzigde maatschappelijke context is het zeker verantwoord dat er voldoende hoger gekwalificeerd personeel in de bibliotheken werkzaam is. Bij uitvoeringsbesluit zal wel in een overgangsregeling moeten worden voorzien dat bijvoorbeeld nieuwe aanwervingen slechts mogelijk zijn op A- of B-niveau tot zolang aan deze voorwaarde is voldaan.

De Vlaamse regering kan nog nadere specificaties bepalen inzake het personeel.

Voor de samenstelling van het beheersorgaan is het Cultuurpact nog altijd van toepassing.

De mogelijke beheersformules voor bibliotheken worden beperkt tot de formules b) en c) zoals vermeld in artikel 9 van het Cultuurpact. Dit werd reeds behandeld in de algemene toelichting (zie hiervoor 5.6).

De Vlaamse regering kan nog nadere specificaties bepalen inzake het beheersorgaan.

Met de projecten in het kader van een streekgericht bibliotheekbeleid worden initiatieven bedoeld vanuit de provinciebesturen.

Alle bibliotheken zijn niet volkomen toegankelijk. Soms gaat het om fundamentele en grove tekortkomingen, meestal betreft het veeleer kleine noodzakelijke aanpassingen die, mits de nodige aandacht, makkelijk kunnen uitgevoerd worden. Bibliotheken zijn - in het kader van het recht op cultuur - bestemd voor iedereen en moeten dus toegankelijk zijn voor personen met de meest uiteenlopende handicap, gaande van mobiliteitsbeperkingen en zwakbegaafdheid, tot auditieve en visuele beperkingen.

De overige punten van dit artikel behoeven geen verdere commentaar.

Artikel 11:

De provinciebesturen worden verantwoordelijk voor het realiseren van een streekgerichte bibliotheekwerking binnen hun provincie. We verwijzen hiervoor ook naar de algemene toelichting (zie hiervoor 5.10).

Artikel 12:

Voor de gebiedsgerichte werking die de provinciebesturen zullen ontwikkelen zal de Vlaamse regering met elk provinciebestuur een convenant afsluiten m.b.t. de in artikel 13 bepaalde opdrachten inzake streekgerichte werking.

De lokale openbare bibliotheken en de gemeenten moeten enerzijds actief worden betrokken bij de uitbouw van de streekgerichte bibliotheekwerking, en anderzijds zal deze samenwerking kostenbesparend werken voor de gemeentelijke openbare bibliotheken.

Artikel 13:

Dit artikel bepaalt in het algemeen de opdrachten waarrond de provinciebesturen een streekgerichte bibliotheekwerking moeten ontwikkelen.

Artikel 14:

Dit artikel voorziet in de oprichting van het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken (VCOB). Dit steunpunt werd reeds gesitueerd in de algemene toelichting (zie hiervoor 5.9.1).

Artikel 15:

Dit artikel voorziet in een functiebepaling van het VCOB als steunpunt voor de openbare bibliotheken. De concrete invulling van de functies is het voorwerp van een overeenkomst tussen de Vlaamse regering en het VCOB.

In de toewijzing van de onderscheiden functies is een parallellisme nagestreefd met de werkingen en de opdrachten aan andere steunpunten in de sector van het sociaal-cultureel werk.

Specifiek voor het VCOB blijft echter het (verder) ontwikkelen van een gezamenlijk netwerk, een centrale catalogus en andere databestanden en het ter beschikking stellen van collectieve producten en diensten.

De opdracht inzake centraal catalogiseren kan niet los gezien worden van de bestaande situatie. Tot op heden wordt de bestaande Vlaamse Centrale Catalogus (Vlacc) gevoed door de invoer van bibliografische beschrijvingen

door de gemeentelijke openbare bibliotheken van Antwerpen, Brugge, Gent en Leuven, de provinciale bibliotheek van Hasselt en de hoofdstedelijke bibliotheek van Brussel (ingericht door de Vlaamse Gemeenschapscommissie). Daarnaast is ook de vzw Vlabin-VBC als invoerder actief. Voor het vervullen van ondermeer deze opdracht kregen deze bibliotheken een extra subsidiëring vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

Het omvormen van de Vlacc (die tot nu toe ook alleen maar toelaat om de bezitskenmerken te zien van deze zes bibliotheken) in functie van een centrale catalogus, gekoppeld aan nieuwe faciliteiten, vormt een cruciale voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de Vlaamse openbare bibliotheken.

Het realiseren van dit project (met grote technologische consequenties) zal echter hoe dan ook een aanzienlijke tijdsinvestering vergen en zal zeker niet in 2002 zijn gerealiseerd. In afwachting moet hoe dan ook de werking van de huidige Vlacc worden verzekerd. Aan het VCOB wordt dan ook de mogelijkheid geboden om hierover overeenkomsten af te sluiten met de bibliotheken die nu reeds de invoer in de Vlacc verzorgen; ook andere bibliotheken en/of organisaties kunnen zonodig worden betrokken. Afhankelijk van hoe het project "centraal catalogiseren" uiteindelijk zal evolueren, moet het ook mogelijk blijven dat eventueel ook in het nieuwe project een zekere vorm van samenwerking met de huidige Vlacc-invoerders wordt verder gezet.

De andere kerntaken van het VCOB zijn praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en communicatie.

Deze kerntaken realiseert het steunpunt door middel van activiteiten als begeleiding, deskundigheidsbevordering en implementatie van kwaliteitszorg, onderzoek, ontwikkeling van gegevensverzameling, informatie en communicatie, vertegenwoordiging en internationale samenwerking.

Het is tevens de bedoeling de samenwerking tussen de steunpunten voor lokaal cultuurbeleid en het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken te verankeren.

Artikel 16:

Dit artikel specificieert de rol van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Binnen het Brussels Gewest zijn er momenteel acht gemeenten die beschikken over een volwaardige Nederlandstalige openbare bibliotheek. In de overige gemeenten is niet altijd eenzelfde bereidheid aanwezig. De Vlaamse Gemeenschapscommissie krijgt in dit opzicht een dubbele opdracht. Via haar eigen Hoofdstedelijke Openbare bibliotheek (momenteel met filialen in Vorst en Sint-Gillis) zorgt de VGC voor een extra ondersteuning van het bibliotheekwerk voor de Brusselse Vlamingen. Daarnaast krijgt de VGC ook de opdracht om binnen het Brussels Gewest de opdrachten te realiseren in het kader van een streekgerichte bibliotheekwerking zoals bepaald in artikel 13. Het is de bedoeling dat de VGC gemeenten ook zal begeleiden bij het opstarten van een eigen gemeentelijke bibliotheekvoorziening. Dit alles zal worden geregeld door het afsluiten van een convenant tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 17:

Dit artikel regelt de voorzieningen voor bijzondere doelgroepen. Een eerste doelgroep zijn blinden en slechtzienden. Het is zeker noodzakelijk om de bestaande bibliotheekvoorzieningen verder te ondersteunen. Bibliotheekwerk voor deze doelgroep vergt immers een specifieke benadering die niet zomaar door de gewone bibliotheken kan gebeuren. Dit neemt niet weg dat ook hier samenwerking aangewezen is, vandaar ook reeds de bepaling dat met één gemeenschappelijke catalogus moet gewerkt worden. De Vlaamse regering zal met deze voorzieningen een beheersovereenkomst afsluiten. Voor de verdere ondersteuning van deze bibliotheekvoorzieningen is het ook de bedoeling dat de Vlaamse regering zorgt voor de nodige productie van

braille- en gesproken boeken en tijdschriften. De Vlaamse regering zal een organisatie hiermee belasten via het afsluiten van een beheersovereenkomst.

Daarnaast wordt ook voorzien in de ondersteuning van de werking van de streekgerichte bibliotheekplatforms naar langdurig zieken en personen die verblijven in rust- of verzorgingstehuizen, **rustoorden en ziekenhuizen**. Hiervoor zal de Vlaamse regering via een beheersovereenkomst een organisatie belasten met het bieden van ondersteuning bij de uitbouw van deze dienstverlening.

Artikel 18:

Eén van de belangrijke uitgangspunten van dit decreet is het bevorderen van de samenwerking tussen de openbare bibliotheken. Op langere termijn moet het mogelijk zijn om één netwerk te vormen van zowel openbare bibliotheken, wetenschappelijke bibliotheken (van universiteiten, hogescholen, wetenschappelijke instellingen, bewaarbibliotheken...), archieven en documentatiecentra.

In een eerste fase wordt de Vlaamse regering belast met het organiseren van een structureel overleg tussen deze verschillende sectoren.

Artikel 19:

§1. Dit decreet erkent geen gemeentebesturen of beleidsplannen. Het wil gemeenten **en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)** stimuleren en geeft daarom subsidies aan gemeenten en **de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)** voor de opmaak en de uitvoering van een cultuurbeleidsplan.

De mogelijkheid om samenwerkingsverbanden van gemeenten te subsidiëren wordt uitdrukkelijk vermeld omdat die gemeentelijke samenwerkingsverbanden, in overeenstemming met en binnen de perken van het nieuwe decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, eigen rechtspersoonlijkheid kunnen hebben, los van de deelnemende gemeenten.

Dit plan formuleert, in samenspraak met alle culturele actoren, de algemene visie. Dit betekent het formuleren van wat men zou wensen te bereiken, van de "droom" waartoe men wil komen.

In tweede instantie zal dan de situatie worden beschreven zoals die is op het moment dat men met het plan begint. Deze beschrijving zal rekening houden met de sterke kanten van het cultuurbeleid op dat ogenblik maar ook de zwaktes worden in kaart gebracht.

Vandaar uit worden dan doelstellingen geformuleerd die men tijdens de looptijd van het beleidsplan wenst te realiseren.

Het is belangrijk om bij elke doelstelling ook duidelijk te bepalen welk resultaat men wenst te bekomen en hoe men dit resultaat zal meten.

Het cultuurbeleidsplan moet uiteindelijk het kader bieden waarbinnen de cultuurdomeinen hun specifiek beleid verder kunnen ontwikkelen.

De verhouding van het cultuurbeleidsplan tot het beleidsplan voor het cultuurcentrum en de openbare bibliotheek wordt in het algemeen gedeelte beschreven.

§2. De Vlaamse regering zal, voor de uitvoering van dit decreet, in haar begroting jaarlijks een bedrag inschrijven. Dit bedrag bepaalt het aantal aanvragen die in de loop van het jaar kunnen in aanmerking worden genomen. Wie eerst indient wordt eerst behandeld. Gemeentebesturen kunnen in de loop van het jaar ten allen tijde een aanvraag indienen maar een positief beoordeelde aanvraag kan in de loop van het jaar maar worden omgezet in subsidie zolang er voldoende ruimte is op de begroting. Als het krediet voor de uitvoering van het decreet is uitgeput worden positief beoordeelde aanvragen doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. De aanvragen die positief worden behandeld kunnen aanspraak maken op de volledige subsidie zoals voorzien in het decreet. Er wordt dus, binnen de perken van het beschikbaar krediet, geen procentuele subsidiëring toegepast per dossier.

Artikel 20:

De modaliteiten waaraan een cultuurbeleidsplan moet voldoen zullen door de Vlaamse regering worden bepaald in het uitvoeringsbesluit.

Artikel 21:

De gemeentebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie krijgen een forfaitaire enveloppensubsidie in twee fasen.

Een eerste fase betreft de opmaak van een cultuurbeleidsplan.

De tweede fase omvat de uitvoering van het plan.

In de eerste fase wordt een onderscheid gemaakt naargelang het aantal inwoners:

- gemeenten met minder dan 10.000 inwoners krijgen een forfaitaire subsidie van 25.000 euro als tegemoetkoming in de loon en werkingskosten van een halftijdse cultuurbeleidcoördinator
- gemeenten vanaf 10.000 inwoners krijgen een forfaitaire subsidie van 50.000 euro als tegemoetkoming in de loon- en werkingskosten van een voltijdse cultuurbeleidcoördinator.

Voor de uitvoering van het cultuurbeleidsplan in de tweede fase krijgen alle gemeentebesturen, met uitzondering van de gemeentebesturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bovenop de subsidie van de eerste fase nog een supplementaire subsidie van 1 euro per inwoner van de gemeente. Deze subsidie moet worden aangewend voor de uitvoering van bijzondere en vernieuwende initiatieven die in het cultuurbeleidsplan zijn opgenomen. Dit kunnen initiatieven zijn die zich richten naar bijzondere doelgroepen, naar het bevorderen van de cultuurparticipatie, het ondersteunen van bijzondere projecten in het kader van witte vlekken in de gemeente en dit zowel geografisch als inhoudelijk. Het subsidiëren van de reguliere werking van culturele instellingen en organisaties is hier dus niet aan de orde.

Het cultuurbeleidsplan van gemeentebesturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet afgestemd zijn op het cultuurbeleidsplan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, die voor de uitvoering van haar plan aanspraak kan maken op een subsidie van 1 euro per inwoner, berekend aan 30% van het aantal inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit heeft als gevolg dat de gemeentebesturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen aanspraak kunnen maken op de subsidie van 1 euro per inwoner voor de uitvoering van hun cultuurbeleidsplan.

Een goed draaiend gemeenschapscentrum is belangrijk voor de uitbouw van een kwalitatief gemeentelijk cultuurbeleid. Gemeentebesturen die bijzondere inspanningen leveren om de werking van hun gemeenschapscentrum te optimaliseren kunnen een project indienen en daarvoor vanaf 2003 bijkomend worden gesubsidieerd.

De mogelijkheid om samenwerkingsverbanden van gemeenten te subsidiëren wordt uitdrukkelijk vermeld omdat die gemeentelijke samenwerkingsverbanden, in overeenstemming met en binnen de perken van het nieuwe decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, eigen rechtspersoonlijkheid kunnen hebben, los van de deelnemende gemeenten.

Artikel 22:

§1. Elk gemeentebestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie kan de subsidie bekomen voor de eerste fase, nl. de opmaak van het cultuurbeleidsplan, mits ze voldoet aan volgende voorwaarden:

1. De opmaak van een cultuurbeleidsplan steunt op deskundigheid en een actieve inbreng van alle culturele actoren. Daarvoor moet voldoende tijd worden uitgetrokken: het plan wordt ingediend ten vroegste zes maanden en uiterlijk binnen het jaar na de aanvraag.
2. Uiterlijk drie maanden na de goedkeuring van de aanvraag en de toezegging van de subsidie door de administratie moet het gemeentebestuur een cultuurbeleidcoördinator in dienst hebben. Dit kan zowel door een nieuwe aanwerving als door een nieuwe aanstelling van een

reeds in dienst zijnd personeelslid. De inschaling gebeurt op minimaal het gemiddeld niveau van het leidinggevend cultuurpersoneel van de gemeente of de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De voorwaarden waaraan de cultuurbeleidcoördinator moet voldoen worden omschreven in het uitvoeringsbesluit.

3. Beschikken over culturele infrastructuur in de vorm van een gesubsidieerd cultuurcentrum of een gemeenschapscentrum; de Vlaamse regering zal in het uitvoeringsbesluit bepalen waaraan de infrastructuur van een gemeenschapscentrum en een cultuurcentrum moeten voldoen. **Een gemeentelijk cultuurbeleidsplan moet oog hebben voor alle burgers, dus ook met personen met beperkingen. Een cultuurcentrum of gemeenschapscentrum moet dus ook maximaal toegankelijk zijn voor iedereen: alle personen met de meest uiteenlopende handicap, gaande van mobiliteitsbeperkingen en zwakbegaafdheid, tot auditieve en visuele beperkingen hebben immers recht op cultuurparticipatie. Alle centra zijn nu volkomen toegankelijk. Soms gaat het om fundamentele en grove tekortkomingen, meestal betreft het kleine noodzakelijke aanpassingen die, mits de nodige aandacht, makkelijk kunnen uitgevoerd worden.**
4. Het ondersteunen van particuliere verenigingen en instellingen. Dit kan op twee manieren: ofwel via een subsidiereglement ofwel via een ondersteuning in natura. Dit laatste kan bijvoorbeeld door in het gebruikersreglement voor het cultuurcentrum of het gemeenschapscentrum te bepalen dat het gebruik ervan gratis is voor culturele verenigingen en organisaties.
5. Om een overzicht te krijgen van het cultuurbeleid in de Vlaamse gemeenten is het belangrijk dat de gemeentebesturen gegevens ter beschikking stellen aan de Vlaamse Gemeenschap. Het verwerken van deze gegevens en het terugkoppelen ervan naar de gemeenten kan een toegevoegde waarde bieden voor de opvolging en de evaluatie van het eigen cultuurbeleid. Van gemeenten die in dit decreet instappen wordt verwacht dat zij daaraan meewerken.

§2. Na de goedkeuring van het cultuurbeleidsplan door de gemeenteraad - in het geval verschillende gemeentebesturen samen een plan indienen moet het worden goedgekeurd door de gemeenteraden van alle betrokken gemeenten - en door de Vlaamse regering kan een gemeentebestuur aanspraak maken op een subsidie voor de uitvoering van het cultuurbeleidsplan. Deze subsidie bestaat uit het verder lopen van de forfaitaire subsidie voor de loon- en werkingskosten van een voltijdse of een halftijdse cultuurbeleidcoördinator aangevuld met een supplementaire subsidie van 1 euro per inwoner.

De mogelijkheid om samenwerkingsverbanden van gemeenten te subsidiëren wordt uitdrukkelijk vermeld omdat die gemeentelijke samenwerkingsverbanden, in overeenstemming met en binnen de perken van het nieuwe decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, eigen rechtspersoonlijkheid kunnen hebben, los van de deelnemende gemeenten.

Artikel 23:

§1. Vanaf de eerste dag van de maand volgend op het indienen bij de administratie van het bewijs dat een cultuurbeleidcoördinator in dienst is kan het gemeentebestuur aanspraak maken op de subsidie voor de loon- en werkingskosten van de cultuurbeleidcoördinator. Deze subsidie loopt in ieder geval door tot de eerste dag van de maand die volgt op de goedkeuring of niet goedkeuring van het cultuurbeleidplan door de Vlaamse Regering. Als het plan niet wordt goedgekeurd stopt de subsidie. Als het plan wel wordt goedgekeurd loopt de subsidie verder ter ondersteuning van de tweede fase, nl. de uitvoering van het cultuurbeleidsplan. De uitkering van de subsidie gebeurt jaarlijks op basis van een door het gemeentebestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie in te dienen attest met vermelding van het aantal maanden dat de cultuurbeleidcoördinator effectief in dienst is geweest

§2. De supplementaire subsidie voor de uitvoering van bijzondere en vernieuwende projecten gaat in vanaf 1 januari volgend op het jaar dat het

cultuurbeleidsplan door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Ter verantwoording hiervan dient het gemeentebestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie een financieel en een werkingsverslag in.

Artikel 24:

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 25:

Het cultuurbeleidsplan is in eerste instantie een instrument voor de gemeentebesturen zelf om een kwalitatief cultuurbeleid uit te voeren.

Om hen daarin te stimuleren en te ondersteunen wordt onder de voorwaarden van het decreet subsidie ter beschikking gesteld.

Als een gemeentebestuur niet meer voldoet aan deze voorwaarden moeten er sancties kunnen genomen worden.

De Vlaamse regering zal in het uitvoeringsbesluit bepalen welke maatregelen er kunnen genomen worden.

Artikel 26:

Om haar taak uit te voeren zal het steunpunt jaarlijks een forfaitaire subsidie ontvangen ten bedrage van 750.000 euro. De beheersovereenkomst bepaalt de procedure voor het aanvragen en het uitkeren van deze subsidie.

Artikel 27:

§1. Het steunpunt zal de beheersovereenkomst waarin de vier functies zijn opgenomen, concretiseren in een beleidsplan.

Aangezien de legislatuur van de Vlaamse regering over vijf jaar loopt, wordt het beleidsplan eveneens opgemaakt voor een periode van vijf jaar, met een tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het plan.

§2. De beheersovereenkomst bepaalt de procedure die voor het indienen van het beleidsplan gevolgd moet worden, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 28:

§1. Dit artikel formuleert de voorwaarden waaraan het gemeentebestuur moet voldoen om subsidie te bekomen voor een cultuurcentrum:

- er moet een gemeentelijk cultuurcentrum zijn dat voldoet aan de voorwaarden inzake infrastructuur en dat de drie hoofdopdrachten vervult, het bevorderen van de cultuurparticipatie, de gemeenschapsvorming en het zorgen voor een breed, eigen cultuurspreidingaanbod, gericht op de bevolking van een streekgericht werkingsgebied, met bijzondere aandacht voor de culturele diversiteit;
  - het centrum moet over personeel beschikken. Dit personeel moet voldoen aan de voorwaarden die het uitvoeringsbesluit nader zal bepalen;
  - er moet een beheersorgaan zijn dat samengesteld is volgens de bepalingen van het Cultuurpact. Er zijn drie mogelijkheden:
    - het gemeentebestuur opteert voor de formule b van het cultuurpact;
    - het gemeentebestuur opteert voor een variante op de formule b, nl. indien wordt gekozen voor de b-formule kunnen de aangestelde beheerders een aantal deskundigen coöpteren, tot een maximum van één derde van het totaal aantal beheerders. Deze deskundigen worden aangeduid door het beheersorgaan zelf, niet door de gemeenteraad;
    - het gemeentebestuur opteert voor de formule c van het cultuurpact.
- Meer informatie hierover wordt uiteengezet in punt 5.6 van de algemene toelichting van de memorie;
- de gemeenten die niet in de lijst als bijlage zijn opgesomd, maar toch een subsidieaanvraag voor een cultuurcentrum kunnen indienen, moeten hun centrumfunctie bewijzen;
  - in het kader van de gegevensverzameling die de Vlaamse regering in staat moet stellen een degelijk cultuurbeleid te voeren, wordt het

gemeentebestuur verplicht alle nuttige gegevens inzake het cultuurcentrum aan de administratie te verstrekken.

§2. Het uitvoeringsbesluit zal de procedure bepalen waaraan de aanvraag voor subsidie moet voldoen.

Artikel 29:

De subsidie van de Vlaamse Gemeenschap bestaat uit een forfaitaire basissubsidie, eventueel aangevuld met een variabele werkingssubsidie. (zie artikel 32 e.v.)

De basissubsidie moet integraal worden besteed aan de verloning van de cultuurfunctionarissen. Dit hoeven niet uitsluitend vaste personeelsleden te zijn, maar afhankelijk van de lokale behoefte kan het ook gaan om inhoudelijke mandaatfuncties (bv. cultuurfunctionaris die tijdelijk wordt aangesteld om een project uit te werken)

Door een forfaitaire basissubsidie toe te kennen, hoeft de Vlaamse Gemeenschap geen rekening meer te houden met de gedetailleerde uitgaven. Het volstaat de totaliteit van de loonkosten van de cultuurfunctionarissen te verifiëren.

Artikel 30:

Dit artikel bepaalt de maximale forfaitaire basissubsidie die per jaar wordt toegekend, naargelang de categorie waarin een gemeente wordt ingeschaald.

Artikel 31:

§1. Het uitvoeringsbesluit zal de subsidievoorwaarden bepalen waaraan de infrastructuur, het beheer en de werking van een cultuurcentrum moet voldoen. Voor de gemeenten die niet zijn opgenomen in de lijst, maar wel een subsidieaanvraag kunnen indienen, zal het uitvoeringsbesluit daarenboven bepalen hoe het cultuurcentrum zijn centrumfunctie moet bewijzen.

§2. De gemeenten die zijn ingeschaald in de categorie A en B en die nog niet over de vereiste culturele infrastructuur beschikken of nog niet voldoen aan de voorwaarden inzake beheer en werking om in de overeenstemmende categorie gesubsidieerd te worden, worden voorlopig in een lagere categorie gesubsidieerd. Deze gemeenten hebben wel de mogelijkheid om hun cultuurcentrum verder uit te bouwen.

Indien bijvoorbeeld een gemeente die in de categorie B is ingeschaald beschikt over een infrastructuur van de categorie C, dan kan die gemeente maximaal de subsidie ontvangen die bepaald is voor de categorie C.

Anderzijds zal een gemeente die over meer infrastructuur beschikt dan voor de categorie waartoe zij behoort voorgeschreven is als basisinfrastructuur, niet méér ontvangen dan de voor die categorie bepaalde basissubsidie.

De gemeenten die ingeschaald zijn in de categorie C en niet voldoen aan de subsidievoorwaarden, verliezen hun subsidie als cultuurcentrum.

§3. Indien de gemeenten met een cultuurcentrum, erkend op basis van het decreet van 24 juli 1991, die niet zijn opgenomen in de lijst, maar wel een subsidieaanvraag kunnen indienen, niet meer voldoen aan de subsidievoorwaarden op het vlak van de infrastructuur of het beheer of de werking of de centrumfunctie, verliezen zij voorgoed de mogelijkheid om een subsidieaanvraag voor het cultuurcentrum in te dienen. Dit geldt eveneens voor de gemeenten met meer dan 30.000 inwoners die niet zijn opgenomen in de lijst.

§4. Indien er gemeenten zijn die in de lijst zijn opgenomen, maar via de uitzonderingsregel een hogere inschaling kunnen bekomen (zie artikel 7, 2° en 3°) zal de administratie rekening houden met de hoogste inschaling. In dat geval moet deze gemeente haar centrumfunctie niet bewijzen.

Artikel 32:

Naast de basissubsidie wordt het dankzij de variabele subsidie mogelijk om binnen elke categorie verschillen te maken in de subsidiëring van cultuurcentra, en dit op basis van kwantitatieve en kwalitatieve normen. Enkel de gemeenten die behoren tot de categorie A, B en C kunnen een aanvraag voor variabele subsidie indienen en dus niet de grootstedelijke gebieden.

Artikel 33:

§1. Voor de variabele subsidie is in totaal een krediet van ten minste 3.517.000 euro per jaar beschikbaar.

§2. Deze subsidie zal worden berekend op basis van het geheel van negen parameters. Deze parameters hebben op een evenwichtige wijze betrekking op de drie functies van het cultuurcentrum, dus op de cultuurspreidende, de gemeenschapsvormende opdracht en op de bevordering van de cultuurparticipatie.

1. het publieksbereik: aan de hand van o.a. het adressenbestand en de ticketverkoop van het cultuurcentrum kan worden bewezen hoeveel mensen er worden bereikt en wat hun herkomst is. Deze parameter heeft enkel betrekking op de eigen activiteiten van het cultuurcentrum;
2. de publiekswerking en de publiekswerving: hieronder wordt o.a. begrepen:
  - de toeleiding van activiteiten en de educatieve omkadering,
  - het ontsluiten van culturele informatie, de initiatieven die genomen worden om een vast publiek te creëren en / of een nieuw publiek of bijzondere doelgroepen aan te trekken,
  - de wijze waarop het publiek op de hoogte wordt gebracht van de activiteiten;
3. de aard van de werking:
  - de originaliteit en diversiteit van het eigen aanbod,
  - de profilering binnen bepaalde disciplines en de aandacht die het centrum heeft voor vernieuwende kunstuitingen en methodieken,
  - de samenwerking met andere culturele organisaties;
4. het aantal voorstellingen, tentoonstellingen en vormingsactiviteiten, zowel receptieve activiteiten als de eigen programmering;
5. de concretisering van de culturele diversiteit op het vlak van programmering, participatie, personeelsbeleid en bestuur;
6. de gemeenschapsvorming: de manier waarop en de mate waarin lokale gemeenschappen versterkt, opgebouwd en gevormd worden, waarbij vooral aandacht wordt geschonken aan moeilijk te bereiken doelgroepen;
7. de inbreng van het gemeentebestuur in de totale omzet van de werking van het cultuurcentrum en het programmeringsbudget, dit is het totale bedrag dat besteed wordt aan de organisatie van de culturele activiteiten van het cultuurcentrum in de ruime zin, o.a. uitkoopsommen, honoraria van artiesten, reis- en verblijfskosten, productiekosten, publiciteits- en publicatiekosten, auteursrechten, bedrijfsvoorheffing, verzekering;
8. de grootte en de mogelijkheden van de infrastructuur en de aanwezigheid van wijkcentra in de deelgemeenten;
9. de volledige personeelsformatie in het cultuurcentrum met aanduiding van de bezetting en de functies.

§3. Binnen de variabele subsidie wordt een minimaal percentage voor elke categorie ingeschreven. Op die manier krijgen de centra in elke categorie een gelijkwaardige kans om te solliciteren naar de variabele subsidie. Deze sleutel garandeert dat cultuurcentra per categorie vergeleken worden. Ten minste 35 % van de totale variabele subsidie is voor de categorie A bestemd, 25 % voor de categorie B en 15 % voor de categorie C.

§3. Binnen de variabele subsidie wordt een minimaal percentage voor elke categorie ingeschreven. Op die manier krijgen de centra in elke categorie

een gelijkwaardige kans om te solliciteren naar de variabele subsidie. Deze sleutel garandeert dat cultuurcentra per categorie vergeleken worden. De variabele subsidie voor de categorie A, B en C bedraagt voor elke categorie ten minste 25 % van het bedrag dat de Vlaamse regering ter beschikking stelt voor de variabele subsidie, na voorafname zoals bepaald in artikel 68 van dit decreet.

§4. De Vlaamse regering zal de procedure bepalen die het cultuurcentrum moet volgen om in aanmerking te komen voor de variabele subsidie en zal tevens een beoordelingscommissie oprichten die de subsidieaanvragen aan de hand van de parameters zal beoordelen. Deze commissie kan worden samengesteld uit deskundigen die bij voorkeur niet rechtstreeks bij een cultuurcentrum betrokken zijn, aangevuld met een niet-stemgerechtigde ambtenaar-notulist.

Artikel 34:

Gelet op de specifieke situatie van de drie grote steden, bepaalt het decreet een aparte regeling voor de grootstedelijke gebieden. De Vlaamse regering zal een convenant met het stadsbestuur van Antwerpen en Gent en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest afsluiten. Het convenant bepaalt de specifieke voorwaarden inzake de infrastructuur, het personeel, het beheer en de werking van de cultuurcentra. Voor de drie steden is in totaal een budget van 1.500.000 euro beschikbaar dat de Vlaamse regering, afhankelijk van de individuele situatie van elke stad, zal verdelen. Op deze manier kunnen haalbare afspraken gemaakt worden.

Artikel 35:

§1. Naar analogie van de beleidsplannen die de gemeenten moeten indienen, moeten het stadsbestuur van Antwerpen en Gent en de Vlaamse Gemeenschapscommissie de bepalingen en afspraken van het convenant concretiseren in een beleidsplan.

§2. Aangezien de legislatuur van de Vlaamse Gemeenschapscommissie vijf jaar bedraagt, is de looptijd van het beleidsplan hier op vijf jaar vastgelegd, eveneens met een tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het beleidsplan. Voor Gent en Antwerpen bedraagt de looptijd zes jaar.

§3. Het convenant zal de procedure bepalen voor het indienen van het plan, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 36:

§1. Elk cultuurcentrum moet bij de bevoegde administratie een beleidsplan indienen. Dit plan formuleert de missie van het cultuurcentrum en de resultaten die men wenst te bereiken.

In tweede instantie zal het de situatie beschrijven zoals die is bij de aanvang van het plan. Deze beschrijving zal rekening houden de sterkte punten van het cultuurcentrum op dat ogenblik, maar ook de zwaktes worden in kaart gebracht.

Van daaruit worden dan doelstellingen geformuleerd die men tijdens de looptijd van het beleidsplan wenst te realiseren.

Het is belangrijk om bij elke doelstelling ook duidelijk te bepalen welk resultaat men wenst te bekomen en hoe men dit resultaat zal meten.

Het beleidsplan is een werkinstrument voor het cultuurcentrum, gesitueerd in een maatschappelijk kader en in de lokale context. Het beslaat een periode van zes jaar, naar analogie van de bestuursperiode van het gemeentebestuur. Het cultuurcentrum zal het plan na verloop van drie jaar evalueren en eventueel bijsturen.

§2. Het uitvoeringsbesluit zal de procedure bepalen voor het indienen van het beleidsplan, de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen, alsook de wijze waarop de evaluatie van het plan zal verlopen.

§3. Indien de gemeente een gemeentelijk cultuurbeleidsplan maakt, mag het beleidsplan van het cultuurcentrum hierin geïntegreerd worden. In ieder geval moet het plan aansluiten bij de doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan.

Artikel 37:

Om een kwaliteitsvolle werking te garanderen kan de Vlaamse regering standaarden bepalen ten behoeve van de cultuurcentra.

Anderzijds kan de Vlaamse regering een systeem van prestatiemeting ontwikkelen dat moet dienen voor de evaluatie van de beleidsplannen. De performantiemeting kan slaan op het huidig en gewenst publieksbereik, het programmabudget, de diversiteit van het aanbod, de openingsuren, de huidige en toekomstige wijze van ondersteuning, e.a.

Daarnaast kan de Vlaamse regering ook een model van structuur van beleidsplan bepalen.

Artikel 38:

§1 van dit artikel regelt de subsidie vanuit de Vlaamse Gemeenschap voor de gemeentelijke openbare bibliotheken. De subsidiëring gebeurt via een financiële enveloppe die aan de gemeente wordt overgemaakt en die wordt aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen. Het gemeentebestuur moet wel aantonen dat het minstens eenzelfde bedrag uit geeft voor personeel dat tewerkgesteld is in de bibliotheek. Er wordt dus overgestapt van een subsidiesysteem gebaseerd op salarisschalen naar een forfaitaire enveloppenfinanciering

De toekenning van de subsidie gebeurt voornamelijk in functie van het inwonertal van het verzorgingsgebied en voor een aantal gemeenten wordt ook hun regionale uitstraling in aanmerking genomen.

In geval van een samenwerkingsverband wordt het inwonertal van alle betrokken gemeenten als één geheel beschouwd.

Gemeenten met minder dan 10.000 inwoners kunnen aanspraak maken op een subsidiebedrag van 50.000 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt het gemiddelde dat voor het werkjaar 2001 voor de gemeenten binnen deze categorie is voorzien, vermeerderd met 700.000 BEF om in elk geval de functie van bibliothecaris voltijds te kunnen uitbouwen.

Voor gemeenten met 10.000 inwoners of meer wordt per inwoner een subsidiebedrag voorzien van 6 euro.

Afwijkend van de situatie in Vlaanderen wordt voor een gemeente binnen het Brussels Gewest 30% van het aantal inwoners van elke individuele gemeente in aanmerking genomen. Gelet op het grote Franstalig overwicht binnen Brussel moet 30% reeds als een hoge drempel beschouwd worden. Hier wordt ook bepaald dat de Vlaamse regering binnen Brussel voor individuele gemeenten van de 30% kan afwijken: afhankelijk van de specifieke situatie moet het mogelijk zijn dat voor bepaalde gemeenten een hoger percentage wordt in aanmerking genomen en voor andere gemeenten een lager percentage. Bedoeling is wel dat voor de totaliteit van het Brussels gewest de 30%-norm wordt bereikt.

Omwille van hun sterke regionale uitstraling kunnen de steden Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout aanspraak maken op een minimumbedrag van 500.000 euro of de subsidie van het werkjaar 2001 behouden indien deze hoger ligt dan 500.000 euro.

Een specifieke regeling wordt voorzien voor het openbare bibliotheekwerk op het grondgebied van die gemeenten waar ook een provinciale openbare bibliotheek is gevestigd; het betreft hier specifiek de stad Hasselt. Binnen het oude decreet werden in Hasselt twee openbare bibliotheken gesubsidieerd: enerzijds de provinciale bibliotheek die een subsidie ontving gebaseerd op 2/3 van het inwonertal van de stad Hasselt en anderzijds de stedelijke bibliotheek waarvoor de subsidie gebaseerd was op 1/3 van het aantal inwoners. Om een integratie van deze voorzieningen binnen dezelfde stad te stimuleren voorziet het nieuwe decreet enkel nog in een subsidie aan het stadsbestuur van Hasselt. Deze subsidie is gelijk aan de som van de subsidiebedragen die voor het werkjaar 2001 werden toegekend voor beide bibliotheken.

Het is de bedoeling dat het stadsbestuur van Hasselt en het provinciebestuur van Limburg tegen 1 januari 2003 een convenant afsluiten die de organisatie van het bibliotheekwerk op het grondgebied van de stad Hasselt regelt met dien verstande dat de bibliotheekvoorzieningen als één geheel moeten functioneren en ook als dusdanig worden gepresenteerd naar de bevolking toe.

Artikel 39:

Dit artikel regelt de financiering van de streekgerichte bibliotheekwerking. Het betreft hier een co-financiering van de Vlaamse Gemeenschap en de provinciebesturen. Zoals reeds bepaald in artikel 7 wordt er tussen de Vlaamse regering en de provinciebesturen een beheersovereenkomst terzake afgesloten.

De provinciebesturen zullen minimum 1,6 euro per inwoner van de provincie besteden aan initiatieven in het kader van een streekgerichte bibliotheekwerking. De bedoeling is dat het wegvallen van directe financiële ondersteuning van de individuele bibliotheken door de provinciebesturen ruimschoots wordt gecompenseerd door de effecten en de meerwaarden die de streekgerichte werking voor de individuele bibliotheken moet opleveren.

Aanvullend voorziet de Vlaamse Gemeenschap in een aanvullende subsidie voor de gemeenten die effectief participeren aan de door het provinciebestuur opgezette initiatieven, en dit ten belope van 0,6 euro per inwoner van de gemeente. Het is een tegemoetkoming in de kosten die het gemeentebestuur maakt voor de bovenlokale samenwerking. Deze subsidie wordt toegekend aan de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie is ook verplicht 1,6 euro per inwoner te besteden aan streekgericht bibliotheekbeleid. Hiervoor wordt 30 procent van de bevolking in aanmerking genomen. Deze verplichting geldt voor de VGC enkel t.a.v. die gemeenten waar een, op basis van dit decreet, gesubsidieerde bibliotheek is. Zoals steeds wordt 30 % van het aantal inwoners in rekening gebracht.

Artikel 40:

Dit artikel bepaalt het subsidiebedrag voor het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken.

Artikel 41:

Dit artikel bepaalt het subsidiebedrag voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 42:

Dit artikel bepaalt de subsidiebedragen voor de voorzieningen voor bijzondere doelgroepen.

Artikel 43:

Dit artikel bepaalt het subsidiebedrag voor de organisatie die zal belast worden met het organiseren van het structureel overleg tussen de sectoren

van de openbare bibliotheken, de wetenschappelijke bibliotheken, de documentatiediensten en de archieven.

Artikel 44:

Zoals reeds vermeld in de algemene toelichting moet elke openbare bibliotheek bij de administratie een beleidsplan indienen. Dit plan formuleert de missie van de bibliotheek en de resultaten die men wenst te bereiken.

In tweede instantie beschrijft het de bestaande situatie zoals die bestaat bij de aanvang van het plan. Deze beschrijving zal rekening houden met de sterke punten van de bibliotheek op dat ogenblik, maar ook de zwaktes worden in kaart gebracht.

Van daaruit worden dan doelstellingen geformuleerd die men tijdens de looptijd van het beleidsplan wenst te realiseren.

Het is belangrijk om bij elke doelstelling ook duidelijk te bepalen welk resultaat men wenst te bekomen en hoe men dit resultaat zal meten.

Het beleidsplan is dus duidelijk vooral een werkinstrument voor de bibliotheek dat tegelijk moet worden gesitueerd in een maatschappelijk kader en in de lokale context.

Het beslaat een periode van zes jaar, naar analogie van de bestuursperiode van het gemeentebestuur. Het is ook de bedoeling dat de bibliotheek het plan na verloop van drie jaar evalueert en zonodig eventueel bijstuurt.

De bibliotheek zal ook jaarlijks een actieplan opstellen dat de acties bevat die in het komende jaar zullen worden ondernomen ter uitvoering van het beleidsplan. Na afloop van het werkjaar wordt ook een werkingsverslag opgesteld dat beschrijft hoe het actieplan in het voorbije jaar werd uitgevoerd.

Indien de gemeente een gemeentelijk cultuurbeleidsplan maakt, mag het beleidsplan van de bibliotheek hierin geïntegreerd worden. In ieder geval moet het plan aansluiten bij de doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan.

De opvolging door de administratie Cultuur is in dit opzicht duidelijk stimulerend. Bij de aanvraag zal het beleidsplan voornamelijk op formele criteria en op volledigheid worden getoetst. In de loop van de zes jaar zal er in elke gemeente een visitatie gebeuren. Na deze visitatie zal de administratie aanbevelingen doen naar de gemeente toe. Het gemeentebestuur zal moeten aangeven hoe ze die aanbevelingen opvolgt. Indien deze aanbevelingen totaal niet gevolgd worden of wanneer er zware gebreken worden vastgesteld, wordt de subsidie opgeschort.

In het uitvoeringsbesluit zal dit nader worden gepreciseerd (de procedure voor het indienen van het beleidsplan, de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen, alsook de wijze waarop de evaluatie van het plan zal verlopen).

Artikel 45:

Om een kwaliteitsvolle werking te garanderen zal de Vlaamse regering standaarden en modellen uitwerken ten behoeve van de openbare bibliotheken. Het is de bedoeling dat zo snel mogelijk te doen, zodat dit zeker in de loop van 2002 operationeel kan zijn.

Daarnaast zal de Vlaamse regering ook een systeem van prestatiemeting ontwikkelen dat moet dienen voor de evaluatie van de beleidsplannen, alsook een model van structuur van beleidsplan bepalen.

Het is de bedoeling dat de Vlaamse overheid hiervoor een opdracht geeft aan het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken, in overleg met het werkveld zelf.

Het is belangrijk erop te wijzen dat de standaarden geen terugkeer betekenen naar de normen van het oude decreet. De standaarden moeten de bibliotheek toelaten haar eigen werking te evalueren en te verbeteren.

Artikel 46:

Dit artikel bepaalt dat elk provinciebestuur het in artikel 12 bepaalde convenant zal concretiseren in een beleidsplan dat bij de Vlaamse Gemeenschap wordt ingediend.

Ten einde de betrokkenheid van het gemeentelijk niveau zo sterk als mogelijk te maken, zal elk provinciebestuur zich bij de opmaak van het beleidsplan zich laten adviseren door een op te richten adviesorgaan bestaande uit de centrumgemeenten in de grootstedelijke gebieden en de regionaalstedelijke gebieden van de provincie, aangevuld met een aantal kleinere gemeenten. In deze adviesraad worden zowel mandatarissen als bibliotheekverantwoordelijken opgenomen.

Het convenant zal de procedure bepalen voor het indienen van het beleidsplan, de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen, alsook de wijze waarop de evaluatie van het plan zal verlopen.

Artikel 47:

Dit artikel bepaalt dat het VCOB de beheersovereenkomst die met de Vlaamse regering werd afgesloten, moet concretiseren in een beleidsplan.

Gelet op de duur van de legislatuur van de Vlaamse regering, is de looptijd van het beleidsplan hier op vijf jaar vastgelegd, met een tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het plan.

In de beheersovereenkomsten zal de procedure worden bepaald voor het indienen van het plan, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 48:

Naar analogie met de beleidsplannen die de gemeenten moeten indienen, moet de Vlaamse Gemeenschapscommissie de bepalingen en afspraken van het convenant concretiseren in twee beleidsplannen. Het ene beleidsplan heeft betrekking op de eigen bibliotheekvoorzieningen van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het andere op de opdrachten in het kader van het ontwikkelen van een streekgerichte bibliotheekwerking binnen het Brussels Gewest.

Aangezien de legislatuur van de Vlaamse Gemeenschapscommissie vijf jaar bedraagt, is de looptijd van het beleidsplan hier op vijf jaar vastgelegd, eveneens met een tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het beleidsplan.

In het convenant zal de procedure worden bepaald voor het indienen van het plan, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 49:

Dit artikel bepaalt dat ook de voorzieningen voor blinden en slechtzienden hun beheersovereenkomst moeten concretiseren in een beleidsplan.

Gelet op de duur van de legislatuur van de Vlaamse regering, is de looptijd van het beleidsplan hier op vijf jaar vastgelegd.

Hetzelfde geldt voor de organisatie die belast wordt met het bieden van ondersteuning aan de bibliotheekplatforms bij de uitbouw van de dienstverlening naar langdurig zieken en personen die verblijven in een rust- of verzorgingstehuis. Ook deze organisatie moet hun beheersovereenkomst concretiseren in een beleidsplan, zij het met een looptijd van zes jaar (rekening houdend met de looptijd van de beleidsplannen van de streekplatforms die ook zes jaar bedraagt).

In de beheersovereenkomsten zal de procedure worden bepaald voor het indienen van het plan, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 50:

Dit artikel bepaalt dat ook de organisatie die belast wordt met het structureel overleg tussen de sectoren van de openbare bibliotheken, de wetenschappelijke bibliotheken, de documentatiediensten en de archieven, de beheersovereenkomst moet concretiseren in een beleidsplan.

Gelet op de duur van de legislatuur van de Vlaamse regering, is de looptijd van het beleidsplan hier op vijf jaar vastgelegd.

In de beheersovereenkomst zal de procedure worden bepaald voor het indienen van het plan, alsook de modaliteiten waaraan het plan moet voldoen en de wijze waarop de evaluatie zal worden georganiseerd.

Artikel 51:

Om gemeenten de stimuleren om hun cultureel aanbod op elkaar af te stemmen en om samen te werken rond de cultuurcommunicatie wordt een subsidie in het vooruitzicht gesteld voor intergemeentelijke culturele samenwerking.

Gemeenten zullen daartoe een projectvereniging oprichten zoals bepaald in het decreet betreffende de intergemeentelijke samenwerking. Dergelijke projectvereniging moet voldoen aan een aantal voorwaarden:

1. Het moet gaan over minimaal zes aangrenzende gemeenten, waarvan één gemeente moet behoren tot de lijst van steden en gemeenten zoals door de Vlaamse regering zal worden bepaald of een gemeente met een inwonertal van minimum 30.000 inwoners. De bedoeling is om tot een afgebakend gebied te komen waarbij één gemeente een duidelijke centrum functie heeft, een trekkersrol t.a.v. de andere gemeenten voor wat betreft het ontwikkelen en op elkaar afstellen van een cultureel aanbod.
2. Minstens één van de zes gemeenten moet beschikken over een door de Vlaamse regering goedgekeurd cultuurbeleidsplan; in dat plan moet vermeld worden dat de gemeente in een projectvereniging wil stappen in het kader van hoger vermelde interculturele samenwerking.
3. Elk gemeentebestuur dat deel uitmaakt van de projectvereniging moet een jaarlijkse financiële bijdrage leveren waarbij het totaal van alle bedragen die door de gemeentebesturen worden ingebracht minstens gelijk moet zijn aan de subsidie van de Vlaamse regering, zijnde 0,3 euro per inwoner met een maximum van 74.500 euro.
4. Samen met de subsidieaanvraag moet de projectvereniging een cultuurnota indienen bij de administratie bevoegd voor cultuur. De cultuurnota geeft een algemene beschrijving van de activiteiten die de vereniging zal opzetten. De cultuurnota zal jaarlijks worden geconcretiseerd in een jaarplan.

De subsidiëring van deze projectverenigingen gaat in vanaf 2003, waarvoor 1.100.000 euro wordt ter beschikking gesteld. Vanaf 2004 wordt hiervoor op jaarbasis 1.480.000 euro voorzien.

Artikel 52:

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 53:

Dit artikel bepaalt dat in principe de door de Vlaamse Gemeenschap verleende subsidies ongewijzigd blijven voor een vaste periode van vijf jaar. Dit is het geval voor de subsidies vermeld in de artikelen 30, 38, 39, 41, 42 en 43.

Na afloop van deze periode kan een (nieuwe) Vlaamse regering de situatie evalueren en eventueel tot een aanpassing van bepaalde bedragen beslissen.

Voor drie subsidies is bepaald dat deze zonodig jaarlijks door de Vlaamse regering kunnen worden herzien. Het gaat hier vooreerst om de subsidie voor

het VCOB (artikel 40), de subsidie voor het steunpunt voor het gemeentelijk cultuurbeleid (artikel 26) en de subsidie-enveloppe voor de cultuurcentra in Antwerpen, Brussel en Gent (artikel 34).

Voor het VCOB mag worden verwacht dat deze subsidie in de komende paar jaren zal moeten worden verhoogd ingevolge het implementeren van bepaalde realisaties binnen de sector van de openbare bibliotheken; hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de opdracht inzake het uitwerken van het project 'centraal catalogiseren', het centraal aanbieden van bepaalde databestanden, het afsluiten van collectieve licenties..

Deze zaken hebben een belangrijke meerwaarde voor de sector en zullen ook toelaten dat de bibliotheken zelf efficiënter en beter zullen kunnen werken.

Afhankelijk van de ontwikkelde dynamiek kan eenzelfde redenering ook worden gehanteerd voor het steunpunt voor het gemeentelijk cultuurbeleid.

Wat de centrumgemeenten in de grootstedelijke gebieden betreft, stellen we vast dat Gent op dit ogenblik nog niet over een cultuurcentrum beschikt. Ook de situatie in Brussel en Antwerpen is nog voortdurend in beweging. Daarom wordt het mogelijk gemaakt het totale subsidiebedrag dat voorzien wordt, jaarlijks te kunnen aanpassen, naargelang de zich wijzigende toestand.

Voor de subsidie, vermeld in artikel 33, §1, is bepaald dat een aanpassing eventueel mogelijk is na drie jaar. Het gaat om de aanvullende variabele subsidie voor de cultuurcentra. De periode van drie jaar wordt hier aangehouden, omdat het de bedoeling is deze subsidie voor een periode van zes jaar toe te kennen, met een mogelijke herziening na drie jaar. Dit zal in het uitvoeringsbesluit verder bepaald worden.

Te vermelden is nog dat alle vermelde bedragen uiteraard worden toegekend op jaarbasis.

Artikel 54:

Dit artikel bepaalt dat alle in het decreet vermelde subsidiebedragen, met uitzondering van hetgeen bepaald is in artikel 69, worden gekoppeld aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen.

Op deze wijze wordt een uitholling van de bedragen vermeden.

Artikel 55:

Het cultuurbeleidsplan is een belangrijk middel om te komen tot een kwalitatief en integraal cultuurbeleid. Het proces dat leidt tot dat cultuurbeleidsplan is echter minstens even belangrijk. Het beleid moet ervoor zorgen dat alle culturele actoren in de ruimste betekenis worden uitgenodigd en betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van het cultuurbeleid. De meest voor de hand liggende organen die dat proces kunnen organiseren zijn de adviesorganen voor cultuur. Dit kan één adviesorgaan zijn voor alle cultuurbeleiddomeinen in de gemeente of meerdere adviesorganen in functie van aanwezige cultuurbeleiddomeinen in de gemeente. De gemeenteraad neemt het initiatief tot oprichting en moet de adviesorganen als dusdanig erkennen.

Artikel 56:

Omdat het belangrijk is dat alle culturele actoren worden betrokken moeten in de adviesorganen terug te vinden zijn:

- de professionele culturele organisaties
- de culturele organisaties die werken met vrijwilligers
- deskundigen in de culturele materie

Deze samenstelling vertrekt niet van het principe van vertegenwoordiging van bepaalde strekkingen en biedt de kans om geëngageerde mensen samen te brengen die zich betrokken voelen.

Voor bepaalde projecten, zoals de opmaak van het cultuurbeleidsplan, kan het gemeentebestuur via bijvoorbeeld hearings of een ad hoc werkgroep de ruimere bevolking betrekken.

Artikel 57:

Elk gemeentebestuur richt een cultuurraad op. Ze kan dit op twee manieren doen:

- één raad die bevoegd is voor alle cultuurbeleiddomeinen in de gemeente
- sectorale deelraden die bevoegd zijn voor de sectorale materie voor gans de gemeente en die op hun beurt een overkoepelende cultuurraad vormen die bevoegd is voor de algemene uitgangspunten en strategische doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid.

Wijkraden of andere geografisch ingedeelde deelwerkgroepen hebben geen adviesbevoegdheid, tenzij in die gemeenten waar Districtsraden zijn opgericht. Dit laat toe dat een adviesraad van een district rechtstreeks advies uitbrengt aan de Districtsraad of aan het bureau van de Districtsraad.

Artikel 58:

Indien het gemeentebestuur afzonderlijke adviesorganen heeft opgericht voor jeugd en sport vallen deze buiten de overkoepelende gemeentelijke cultuurraad. Het gemeentebestuur zal zich rechtstreeks tot deze deelraden richten voor aangelegenheden i.v.m. sport en jeugd. Alle andere culturele aangelegenheden, waaronder dus ook de opmaak van het cultuurbeleidsplan, vallen onder de bevoegdheid van de gemeentelijke cultuurraad.

De cultuurraad kan ook andere met cultuur verwante beleidsdomeinen behandelen.

Hoewel het gemeentebestuur niet verplicht is om advies te vragen over de gemeentelijke begroting kan de cultuurraad op eigen initiatief de begroting bespreken en een advies uitbrengen.

Artikel 59:

Het gemeentebestuur moet advies vragen aan de gemeentelijke cultuurraad over alle culturele aangelegenheden, met uitzondering van sport en jeugd indien hiervoor aparte adviesraden werden opgericht.

Het spreekt voor zich dat de adviesorganen ook op eigen initiatief adviezen kunnen uitbrengen.

Artikel 60:

Om het belang van een goede inspraak te ondersteunen worden gemeenteraden verplicht om bij beslissingen eventuele afwijkingen op de uitgebrachte adviezen te motiveren.

Artikel 61:

Het behoort tot de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur om de interne werkingsregels van de adviesorganen te bepalen.

Artikel 62:

De cultuurbeleidcoördinator wordt uitgenodigd op alle vergaderingen van de adviesorganen. Dit is belangrijk als schakel tussen de culturele actoren en het gemeentebestuur. Daarnaast duidt het gemeentebestuur een medewerker aan die wordt belast met de praktische ondersteuning van de adviesraden.

Artikel 63:

Deel uitmaken van de gemeentelijke culturele raad is onverenigbaar met een politiek mandaat. De culturele actoren moeten de gemeente ongebonden kunnen adviseren over het gewenste cultuurbeleid.

Een mandataris zoals een schepen van cultuur kan wel als 'waarnemer' uitgenodigd worden op de vergaderingen.

Artikel 64:

Uiterlijk zes maanden na de installatie van een gemeenteraad moeten de adviesorganen door de gemeenteraad zijn opgericht en erkend.

Artikel 65:

Het decreet wordt operationeel op 1 januari 2002 en heft het decreet van 24 juli 1991 betreffende het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid op. Omdat heel wat gemeenten in de loop van 2001 reeds een culturele raad zullen opgericht hebben, conform het decreet van 24 juli 1991, wordt tot 31 december 2002 een overgangsfase voorzien. Gemeenten die nog niet direct wensen gebruik te maken van de nieuwe bepalingen kunnen nog functioneren met adviesorganen die zijn samengesteld uit afgevaardigden van culturele verenigingen, organisaties en instellingen, gecoöpteerde leden en afgevaardigden aangeduid door de gemeenteraad.

Artikel 66:

Om de continuïteit in de subsidiëring van de cultuurcentra te garanderen, bepaalt het decreet een overgangsmaatregel.

De gemeenten die over een cultuurcentrum beschikken, erkend op basis van het decreet van 24 juli 1991, zullen in afwachting van de afhandeling hun subsidiedossier, maximaal vier voorschotten krijgen op basis van het vorige decreet.

Concreet betekent dit dat deze cultuurcentra in 2002 per kwartaal 22,5 % zullen ontvangen van het subsidiebedrag waarop zij recht gehad zouden hebben krachtens het decreet van 24 juli 1991.

Zodra het subsidiebedrag gekend is waarop het cultuurcentrum vanaf 1 januari 2002 recht heeft krachtens het nieuwe decreet wordt dit verrekend, hetzij in het vierde voorschot van 2002, hetzij in het saldo dat wordt uitbetaald in het daaropvolgende jaar.

Artikel 67:

Gemeentebesturen, met een op het decreet van 24 juli 1991 erkend cultureel centrum en die niet behoren tot de categorieën van gemeenten zoals bepaald in artikel 7 van het decreet vallen automatisch voor een overgangsfase van één jaar onder dit decreet.

Zij behouden in 2002 de subsidie die zij in het kader van het decreet van 24 juli 1991 uitgekeerd kregen voor hun werking van 2001. In de loop van 2002 moeten deze gemeentebesturen een aanvraag indienen om gesubsidieerd te worden in het kader van dit decreet. Doen zij deze aanvraag niet voor het einde van 2002 of wordt de aanvraag door de administratie niet goedgekeurd vervalt hun overgangssubsidie vanaf 2003. Als de aanvraag in de loop van 2002 wordt ingediend en goedgekeurd loopt vanaf de eerste dag van de maand volgend op de goedkeuring de subsidie zoals bepaald in dit decreet, met dien verstande dat deze gemeenten in aanmerking komen voor een forfaitaire basissubsidie van 62.000 euro op jaarbasis als tegemoetkoming in de loon- en werkingskosten van een voltijds cultuurbeleidscoördinator. Als de subsidie op basis van dit decreet lager zou zijn dan waarop ze recht hadden volgens de bepalingen van het decreet van 24 juli 1991 behouden zij hun vroegere subsidie tot het einde van 2004.

Artikel 68:

Dit artikel is ingevoerd om te vermijden dat de basissubsidie voor een deel van de cultuurcentra, erkend in de plus-I of plus-II categorie op basis van het decreet van 24 juli 1991, en die op basis van het nieuwe decreet zullen

ingeschaald worden in de categorie B of C, lager uitvalt dan de subsidie op basis van het decreet van 1991.

Niettegenstaande deze basissubsidie eventueel kan worden aangevuld met een variabele subsidie, op basis van een aantal parameters, is de realiteit dat voor een aantal gemeenten de opstartfase van het nieuwe decreet een vermindering inhoudt van de subsidie van de Vlaamse gemeenschap.

Omdat deze gemeenten in het verleden aanzienlijke inspanningen hebben gedaan voor de oprichting en uitbouw van een cultuurcentrum, wordt volgend overgangsrégime ingesteld: elke gemeente, met een cultuurcentrum in de plus-I of plus-II categorie, dat ingeschaald wordt in de categorie B of C behoudt gedurende een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit decreet, zijn vroegere subsidie als deze hoger is dan de subsidie op basis van het nieuwe decreet.

De subsidie op basis van het nieuwe decreet omvat zowel de basissubsidie als de variabele subsidie. Dit betekent dat indien een bedoeld centrum na beoordeling een variabele subsidie krijgt, het verschil tussen de huidige subsidie (basis 2001) en de totale nieuwe subsidie (vast + variabel) wordt bekeken. Is de nieuwe (totale) subsidie hoger dan de huidige, dan is er uiteraard geen probleem. Blijkt de nieuwe subsidie lager te zijn, dan geldt de overgangsfase.

De overgangsfase wordt beperkt tot het einde van de eerste beleidsperiode. Vanaf dan kunnen alle cultuurcentra op dezelfde basis worden beoordeeld.

Artikel 69:

Onder het bibliotheekdecreet van 1978 waren er 6 bibliotheken erkend als centrale openbare bibliotheek (Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt en Leuven) en naast hun opdracht als plaatselijke openbare bibliotheek ook een bovenlokale opdracht hadden, voornamelijk inzake invoer in de Vlaamse Centrale Catalogus, alsook begeleiding en ondersteuning van alle openbare bibliotheken binnen hun provincie.

De bovenlokale ondersteuning en coördinatie zal nu gebeuren door het VCOB en de provinciebesturen. De bibliotheken die vroeger een COB-functie hadden, krijgen dan ook geen bijkomende subsidies meer voor hun vroegere COB-opdracht. Zoals reeds vermeld bij artikel 10 blijft het mogelijk dat het VCOB via overeenkomsten met gemeentebesturen gebruik maakt van de aanwezige expertise in deze bibliotheken om bepaalde taken verder uit te oefenen.

Artikel 70

(Nieuw artikel)

Deze bepaling maakt het voor de Vlaamse Regering mogelijk om gedurende een overgangperiode van twee jaar afwijkingen toe te staan zodat de openbare bibliotheek in kwestie de mogelijkheid krijgt om zich in orde te stellen met de voorwaarde inzake het vereiste niveau van haar personeel, bepaald in artikel 10 §1, 6°

Artikel 71:

(genummerd als 70 in het ontwerpdecreet)

Indien de subsidie die een bibliotheek ontving voor het werkjaar 2001 meer bedraagt dan de basissubsidie op basis van dit decreet, behoudt de inrichtende overheid de subsidie van het werkjaar 2001. Dit impliceert dus dat het subsidiebedrag van 2001 niet wordt geïndexeerd, waardoor op een zeker ogenblik het subsidiebedrag van het nieuwe decreet hoger zal komen te liggen dan het subsidiebedrag van het jaar 2001.

Op deze wijze wordt de vermindering echter ruim gespreid in de tijd waardoor er bruuske verschuivingen kunnen vermeden worden.

Indien de gemeente een privaatrechtelijke bibliotheek overneemt, zal de subsidie aan de gemeente worden verhoogd met de subsidie die de praatrechtelijke bibliotheek ontving voor het werkjaar 2001. Dit geldt zowel voor bibliotheken die worden overgenomen op 1 januari 2002 als op 1 januari 2003.

Artikel 72:

(Nieuw Artikel)

Dit artikel werd ingeschreven om de betrokken privaatrechtelijke bibliotheken de nodige tijd te geven om zich te laten overnemen door de gemeente of om de gevolgen van de afbouw van subsidiëring te kunnen opvangen, ten gevolge van hun eigen keuze om geen overname aan te vragen. Deze laatste mogelijkheid is uitdovend en eindigt op 31 december 2003.

Artikel 73:

(genummerd als 71 in het ontwerpdecreet)

Voor de gemeenten met meer dan 10.000 inwoners waar de subsidie volgens het nieuwe decreet meer bedraagt dan de subsidie van het oude decreet, wordt de verhoging gespreid over een periode van 4 jaar.

Artikel 74:

(genummerd als 72 in het ontwerpdecreet)

Er mag worden aangenomen dat het streekgericht bibliotheekbeleid vanuit de provinciebesturen in 2002 nog niet volledig operationeel zal zijn. Enkel voor het jaar 2002 wordt dan ook naar financiering toe voorzien in een overgangsrégime:

1° de Vlaamse regering voorziet voor elke gemeente een forfaitaire subsidie van 0,15 euro per inwoner van de gemeente;

2° elk provinciebestuur subsidieert elke gemeente voor een bedrag van 0,8 euro per inwoner van de gemeente als rechtstreekse ondersteuning van de werking van de openbare bibliotheek en besteedt minimaal een bedrag van 0,8 euro per inwoner van de provincie voor de uitbouw van een streekgericht bibliotheekbeleid.

Artikel 75:

(genummerd als 73 in het ontwerpdecreet)

In dit artikel wordt bepaald dat vijf jaar na het in werking treden van dit decreet er hoe dan ook een algemene evaluatie zal worden gemaakt van de bereikte effecten.

Artikel 76

(genummerd als 74 in het ontwerpdecreet)

Alleen gemeenten met een goedgekeurd cultuurbeleidsplan zullen in eerste instantie aanspraak kunnen maken op aanvullende subsidie die de Vlaamse regering zou kunnen toekennen voor bijzondere opdrachten in het kader van specifieke deel terreinen van het cultuurbeleid.

Hiermee wordt het principe gesteld van wat de Vlaamse regering in dit kader nog verder kan uitwerken.

Artikel 77

(nieuw artikel)

Het is noodzakelijk om te bepalen dat het eerste beleidsplan dat volgens het decreet ingediend moet worden door een gemeente, een samenwerkingsverband van gemeenten, een provincie of de Vlaamse gemeenschapscommissie niet noodzakelijk betrekking moet hebben op de in het decreet voorziene periode van respectievelijk vijf of zes jaar. Een eerste beleidsplan kan immers ingediend worden in de loop van een legislatuur. Het decreet treedt ook pas in werking op 1 januari 2002, op een moment waarop verschillende legislaturen reeds zijn gestart. Daarom wordt bepaald dat de periode waarop dat eerste beleidsplan betrekking moet hebben, afloopt op 31 december van het eerste jaar van de legislatuur volgend op de legislatuur waarin het beleidsplan in kwestie werd goedgekeurd; Halverwege de looptijd van dit eerste beleidsplan zal er een tussentijdse evaluatie en bijsturing gebeuren. Indien de looptijd van dat eerste beleidsplan echter minder dan drie jaar bedraagt, is een tussentijds bijsturing praktisch niet zinvol en dus overbodig.

Artikel 78:

(genummerd als 75 in het ontwerpdecreet)

Dit artikel heft het vorige decreet op.

Artikel 79:

(genummerd als 76 in het ontwerpdecreet)
Dit artikel heft het vorige besluit op.

Artikel 80

(genummerd als 77 in het ontwerpdecreet)
Dit artikel heft het vorige decreet op.

Artikel 81:

(genummerd als 78 in het ontwerpdecreet)
Dit artikel heft de vorige, niet meer van toepassing zijnde bepalingen op die gerelateerd waren aan het bibliotheekdecreet van 1978.

Artikel 82:

(genummerd als 79 in het ontwerpdecreet)
Het decreet treedt in werking op 1 januari 2002, met uitzondering van artikel 21, §4 en 39, §1, die uitwerking hebben met ingang van 1 januari 2003.